Nummer 31 Donderdag 31 Juli 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

Minahassa-Loterij.

Op de Brandweertentoonstelling, welke gedurende drie weken op het Nenijtoterrein te Rotterdam gehouden wordt, van af 25 Juli, heeft de Secretaris-Penningmeester der Afdeeling Rotterdam van het Zuidelijk Minahassa Comité een stand gehuurd, waar loten verkrijgbaar zijn; hij hoopt, dat men van de geboden gelegenheid tot het koopen van loten een goed gebruik zal maken. Een oproep, welke wij gaarne krachtig ondersteunen.

MEDEDEELING.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, is gesloten van 1 tot 25 Augustus a.s.

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West"

VERSLAG OVER HET JAAR 1929
(in verband met den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië)
door
H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Wanneer men weet dat in Ned.-Indië 48 verschillende landaarden voorkomen, die over een verspreid eilandengebied[1]) in verschillende getalsterkten, onder Nederlandsche vlag, in geografischen zin, als een eenheid kunnen worden aangemerkt, dan komt ons voor dat tegen de benaming van Nederlandsch-Indië toch wezenlijk geen bezwaar kan bestaan.

De strijd over de juiste benaming n.l. of Indonesië niet zou te verkiezen zijn alleen bij wijze van concessie aan de nationalisten, door den gewezen regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken, Mr. J. Schrieke voorgestaan en door den bekenden Dr. W. van Ravenstein in de Kamer bij de jongste Grondwetsherziening aanhangig gemaakt, kunnen wij voorloopig als van de baan beschouwen.

Aan onze, niet van zekere nuchterheid vrij te pleiten, Nederlandsche natie zou trouwens een naam als Indonesië al te ideëel in de ooren klinken en dat woord van vreemden oorsprong, waarvan o.i. overigens veel goeds valt te zeggen, te veel als „*une splendeur du vrai*" beschouwen.

Alleen onder Nederlandsch opperbeheer, hetwelk tot heil van de gezamenlijke bevolking van 57 millioen zielen[2]) nog in onafzienbaren tijd niet gemist kan worden, is het de grootste roeping van Nederland om met alle ten dienste staande middelen de verwezenlijking te bevorderen van de rijkseenheidsgedachte en als gevolg daarvan der inheemsche bevolking het besef bij te brengen van de noodzakelijkheid der saamhoorigheid van het Nederlandsche volk en de volkeren van Nederlandsch-Indië.

Het is het Politiek Economisch Weekblad (19 Maart '30 No. 25) hetwelk ons opmerkzaam maakt, dat in dat z.g. Indonesië behalve de 48 landaarden 284 zelfbesturende landstreken voorkomen, gebieden die onder directe regeering van eigen hoofden staan en die door verdragen met Nederland verbonden zijn en dat men dus, wil men van „Indonesië" als eenheid spreken, alleen kan doelen op Nederlandsch-Indië, omdat *Nederland alleen* alle die verschillende volken in rust en orde samenbindt.

Bedenken wij dat het hier geldt een gebiedsdeel, dat gelegd op de kaart van Europa, reikt van het Noorden van Schotland tot midden in Perzië, een oppervlakte beslaande van ongeveer de helft van Europa, zonder Rusland, 2.000.000 vierk. K.M. groot (zie noot) d.i. ten slotte ruim 50 malen Nederland, dan is het niet alleen een nationale doch zelfs in het belang van den wereldvrede, een internationale aangelegenheid van de hoogste orde, dat vrede èn rust èn orde heerschen en door Nederland gehandhaafd worden in het uitgestrekte deel van het Verre Oosten in den Indischen Oceaan onder zijn beheer.

Het behoeft geen nader betoog, dat het voeren van een associatie-politiek, met de eerlijkste overtuiging onzerzijds, de aangewezen weg is onze grootsche nationale zaak in Ned.-Indië tot het einde te volbrengen, een associatiepolitiek als door prof. Snouck Hurgronje werd bepleit in zijn „Nederland en de Islam" (1911), waar hij zegt dat:

„Niet de voorheen zoo geprezen rust zij ons doel, „maar *beweging* (wij cursiveeren). Ons gezag zal „zijne rechtvaardiging moeten vinden in de opheffing der Inlanders tot een hooger peil; onder onze „leiding moeten zij onder de volken de plaats gaan „innemen, waartoe hun aanleg hen in staat stelt".

De ontegenzeggelijk bij de inlandsche bevolking van den Indischen Archipel aanwezige intellectueele aanleg hebben wij door onderwijs en opvoeding in Europeeschen zin, doch aan haar aangepast, tot de hoogste ontwikkeling te brengen, maar zegt de hoogleeraar uitdrukkelijk:

„De door volk en Regeering bevorderde asso„ciatie moet buiten het gebied der religie blijven, „mag alleen een politiek nationale zijn" (bldz. 99 „Nederland en de Islam", 1911).

In dit verband mogen wij het voor gezegd houden, dat het bekende Javaansche tijdschrift Timboel (1929) er de confessioneele Christenen ten sterkste tegen waarschuwt, voor hun godsdienst zich voordeelen te verschaffen krachtens de staatkundige overheersching. Het tijdschrift herinnert aan de uitspraak van den Engelschen zendeling, die op de vraag: „Zal Hindoestan tot het Christendom bekeerd worden?" antwoordde: „Nooit, zoolang wij daar nog de overheerschers zijn".

Met het Javaansche karakter strookt geen onverdraagzaamheid, maar ten rechte o.i. acht men het op Java niet toelaatbaar, dat er langs allerlei kronkelige wegen gepoogd wordt door missie en zending het Christelijk onderwijs in Javaansch-Mohammedaansche streken te verbreiden, wanneer daar niet eerst ander onderwijs te krijgen is. Maar wat wij nu wel onder die zooveel genoemde en geroemde associatiepolitiek hebben te verstaan?

Wij voelen het allen wel aan, doch het is de oud-Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, A. F. W. Idenburg, die in zijn mooi artikel „Opgang van de Koloniale Politiek" in „De Groene Amsterdammer", Weekblad voor Nederland van 30 Nov. 1929, ons van associatie een juiste omschrijving geeft, waar hij zegt:

„Deze beijvert zich ons de Westersche cultuur „voor de gekleurde volken beschikbaar te stellen, „maar zij legt hun die niet op. Zij zoekt samen„werking van Moederland en Overzeesch gebied, „en in dat gebied van Europeaan en Oosterling met „wederzijdsche eerbiediging van eigen karakter. „Daarom verplicht zij tot nauwkeurig kennisnemen „en overwegen van wat het Oosten eigens bezit. „Zij wil saamhoorigheid, vrijwillig hand in hand „samengaan; niet een gedwongen gelijkheid of een „geforceerden opmarsch. Tegenover de sterke cen„tralisatie der assimilatie wil zij sterking der auto„nomie."

De bekende politieke Hoofdredacteur (A. Roodhuijzen) van „Het Vaderland" (zie Avondblad A. van 24 April 1930), bij zijne bespreking van het werk over „Staatkundig beleid en bestuurszorg in

Nieuwe Ledenlijst van „Oost en West".

Voor Firma's die de nieuwe volledige LEDENLIJST der Vereeniging wenschen te ontvangen, wordt de ingenaaide lijst verkrijgbaar gesteld ad f2.50 per ex., bij het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, KORTE VOORHOUT 6, Den Haag.

Efficiency is een geestelijke eigenschap; niet een technische methode. Onvoldoende kennis van het Engelsch heeft die dwaling doen ontstaan. (Maandblad Succes").

Ned.-Indië" van A. D. A. de Kat Angelino, zegt o.i. ook zeer juist wat met associatie moet worden beoogd, waar hij ter kenschetsing van de politiek van verzoening der belangen van de verschillende bevolkingsgroepen liever dan van *synthese* van associatiepolitiek zou willen spreken, „met dien verstande evenwel dat deze niet moet worden verstaan als een politiek, gericht op associatie van *„personen*, op geestelijke inlijving van de inheemschen bij de Westersche cultuur, maar als een „politiek van bevordering van de samenwerking van „de regeering en de bevolkingsgroepen bij de behartiging der koloniale belangen."

Wanneer wij na bovenstaande inleiding op Koloniaal politiek gebied (politiek bedoeld als tegenstelling van economisch) thans overgaan tot het geven van een vluchtig overzicht van den economischen toestand van de beide Indieën, dan kunnen wij aanvangende met den Indischen Archipel, in tegenstelling van den toestand van zaken aldaar in 1928, al dadelijk constateeren, dat die vooral sedert de laatste maanden van 1929 en in het begin van dit jaar veel te wenschen laat. — Overeenstemmend zijn de persberichten en officieele mededeelingen en verslagen, dat thans een depressie in Ned.-Indië is ingetreden waarvan het eind niet is te voorzien, zoolang de beurscrisis te New-York in de laatste maanden van 1929 nog altijd haar invloed blijft uitoefenen op den wereldhandel, zulks in verband met het reeds weinig bevredigend prijsniveau van nagenoeg alle Indische exportproducten. Onomwonden werd in het afdeelingsverslag over de aanvullingsbegrooting van den Volksraad in Januari 1930, van verschillende zijden de bijzondere aandacht van de Regeering er op gevestigd, dat de algemeene economische toestand van Java niet gunstig is ten aanzien van het Europeesche bedrijfsleven en de inlandsche samenleving. De rijstoogst is verre van bevredigend geweest en de statistiek betreffende den naplant vertoont een ongunstig beeld.

De Economische en Sociale Kroniek van het Centraal Bureau voor de Statistiek te Weltevreden, in Maart 1930 verschenen, oordeelde den toestand in 1929 zoowel van den import- als van den exporthandel bepaald ongunstig.

Voor den import werden daarvan als oorzaken, behalve de droogte en daardoor mindere koopkracht van de bevolking, het bestaan van een teveel aan importeurs genoemd, voor den export in hoofdzaak de prijsdalingen van nagenoeg alle Koloniale producten, suiker, koffie, thee, tabak, rubber enz. en *„last not least"* tin.

Zooals boven gezegd was op het prijsniveau van de exportproducten ook de invloed van de dalende wereld-conjunctuur na de beurscrisis in October 1929 duidelijk merkbaar.

Het indexcijfer van de uitvoerproducten liep sinds dien terug van 121 tot 105 in Januari 1930. Wel is waar liepen de prijzen van diverse export-producten ook reeds gedurende de eerste tien maanden van 1929 terug, toch is de prijsdaling van bijna alle belangrijke export-producten na October opmerkelijk.

Onderstaand staatje geeft hiervan een overzicht.

	Oct. 1929.	Jan. 1930.		Oct. 1929.	Jan. 1930.
Suiker	104	92	Tin	98	89
Rubber	32	25	Kapok	136	116
Koffie	134	112	Witte peper	231	163
Thee	138	122			

De in Januari en Februari geoogste uitgestrektheid Inlandsche landbouwgewassen ad resp. 354.000 en 554.000 H.A. bleef aanzienlijk ten achter bij die van dezelfde maanden van het vorige jaar ad resp. 517.000 en 654.000 H.A. — Wat de bijgeplante uitgestrektheid Inlandsche landbouwgewassen betreft, bleef deze in Januari 84.000 H.A. ten achter bij die van dezelfde maand van het vorig jaar; in Februari j.l. werd echter 1.301.000 H.A. bijgeplant tegen slechts 738.000 H.A. in dezelfde maand van het vorige jaar.

Opmerkelijk is de toename van den bijplant van djagoeng (mais), waarschijnlijk omdat de mais, zooals bekend, een kortere groeiperiode heeft en eerder voor de consumptie geschikt is dan padi.

De waarde van den import van garens, manufacturen enz. in Java en Madura gaf reeds sinds September 1929 lagere cijfers te zien, vergeleken bij dezelfde maanden van het voorafgaande jaar. In Januari j.l. bedroeg deze import f 15.391.000 tegen f 19.099.000 in Januari 1929.

Voor de Buitengewesten bleven de importen van garens, manufacturen, enz. vooruitgaan, ondanks de sterk gedaalde prijzen van rubber en andere bevolkingsproducten. Pas Januari 1930 gaf een lager cijfer te zien dan Januari 1929. Bij de waarde van den totalen import deed zich hetzelfde verschijnsel voor.

Ook hier zijn de cijfers van Java en Madoera reeds sinds September 1929 lager dan in dezelfde periode van het voorafgaande jaar. Bij de Buitengewesten gaf ook de totale importwaarde pas in Januari 1930 een lager cijfer te zien. (Zie Bijvoegsel No. XXV van de Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel van 28 Maart 1930. Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel. — Maandcijfers betreffende den economischen toestand van Ned.-Indië).

Ondanks den economischen achteruitgang zooals boven met enkele sprekende cijfers aangetoond, kan 't vertrouwen op het beheer van de Indische financiën ongeschokt blijven. Dat beheer getuigt ontegenzeggelijk tot dusverre van een niet te miskennen soliditeit, wat o.m. daaruit blijkt, dat de gewone dienst over de jaren 1904—1928 een overschot heeft opgeleverd van 99 millioen. Wanneer men daarbij overweegt, dat in die jaren de bijzondere uitgaven zijn gevallen voor voedsel-voorziening, en ook de belangrijke schadeposten in de na-oorlogsjaren in die periode in rekening moeten worden gebracht, dan kan met voldoening gewezen worden op een kundig en bekwaam beheer van 's lands financiën.

Wanneer de liberale afgevaardigde Van Kempen in de Kamervergadering van 13 Februari 1930 in het licht stelt, dat o.a. de prijzen van copra, koffie en thee sterk zijn gedaald en dat een even belangrijke daling bij de invoeren der inlandsche bevolking (en trouwens bij den ondernemingsimport) is ingetreden, wanneer hij steen en been klaagt over den Indischen importhandel, dan heeft deze met de Indische toestanden, krachtens zijn jaren langen bestuursdienst, het laatst in Sumatra's Oostkust, bekende autoriteit, ondanks de ongunstige conjunctuur, groot vertrouwen in de toekomst van Indië, niet in de laatste plaats, omdat hij ook in de komende jaren de energie en ondernemingsgeest van het Westen tot groote dingen in staat acht. Niettegenstaande deze hoopvolle verwachtingen van het Kamerlid Van Kempen, levert Indië thans onmiskenbaar een beeld op van depressie over de geheele linie wat gouvernements- en particuliere-inkomsten betreft, schier op elk gebied.

Het Soerabajasch Handelsblad (van 14 Maart j.l.) steeds zoo goed op de hoogte van de toestanden op Java, voorspelt een sombere toekomst voor Oost-Java, nu de slechte oogstverwachtingen en de lage prijzen van kofie en rubber zeer duidelijk een malaise aankondigen en de bergcultures met als gevolg drastische bezuiniging, belangrijke loonderving, schrale werkgelegenheid en zelfs dreigend ontslag. Niet minder somber is de Soerabajasche berichtgever aan de Locomotief omtrent de malaise in Soerabaja, die sinds October 1929 uit Amerika en Europa is komen overwaaien en zich aldaar metterwoon heeft gevestigd. „Ze is een geschuwd ingezetene", zegt de berichtgever, juist teekenend, „en als het niet noo„dig is, vertoont de handelsman zich niet buiten zijn „deur, beangst den ongewenschte te zullen ontmoe„ten. Ze heeft haar stempel gedrukt op het stads„leven; de club wordt slecht bezocht, in de Cercle is „het dikwijls ongekend leeg, de cinema's zijn ge„woonlijk dun bezet en de winkeliers zijn ver van „tevreden over den dagelijkschen omzet. De groote „importeurs moeten hun klanten de grootste in„schikkelijkheid betoonen ten aanzien van betalingen „om faillissementen te voorkomen, de prijzen van „vele stapelartikelen zijn bedroevend laag en ver„toonen nog steeds een neiging tot verdere daling".

Bezuiniging is thans algemeen het consigne over geheel Java, op alle cultuurondernemingen zonder onderscheid en vele employé's zijn het slachtoffer daarvan, maar niet alleen zij, doch ook de inlandsche loonarbeiders, die bij massa's worden ontslagen en zelfs in verafgelegen streken van geneeskundige behandeling zullen worden ontstoken door de sluiting van poliklinieken op last van in Holland gevestigde directies van Indische cultuurondernemingen. Zoo meldt het Soer. Hbld. dat de poliklinieken der planters te Soembertelogo, Soemboraroem en Gloensing zijn opgeheven na ongeveer een half jaar uitstekend werk te hebben verricht, als gevolg waarvan de gewonde of zieke ondernemingskoelie als voorheen, op een balé-balé urenlang door regen, wind en zonnehitte, door onbekwame handen worden voortgezeuld naar de dichtstbij zijnde hulpziekeninrichting ter verkrijging van eenigszins deskundige assistentie d.w.z. naar Dampit (afd. Malang), polikliniek van den Dienst der Volksgezondheid (D. V. G.) of naar Toeren (afd. Malang), ziekenzaaltje van het Leger des Heils. Het personeel en de aanwezige medicijnen en verbandmiddelen zullen ter beschikking van den D. V. G. worden gesteld. Ontegenzeggelijk een betreurenswaardige bezuinigingsmaatregel, die te denken geeft, doch wel terdege mede typeert den achteruitgang van den economischen toestand op Java.

Nog andere kenmerken zijn hier te vermelden van die vrij plotseling ingetreden malaise. Zoo is de opbrengst der Staatsspoor- en Tramwegen op Java over het eerste kwartaal van 1930 in totaal f 2.231.831 beneden die over hetzelfde tijdvak van 1929 en zelfs openbaart zich het gebrek aan geld bij opiumschuivers, die zich het heulsap niet naaf genoegen kunnen verschaffen. Over geheel Indië valt dan ook een gestadige achteruitgang van het opiumdebiet te bemerken, welke uitsluitend aan de malaise moet worden toegeschreven, al mag men zich verheugen over een verminderd opiumverbruik over geheel Ned.-Indië. Wij denken hierbij aan een opleving van het clandestiene invoeren van opium ten nadeele van het monopolie, dat wij nu eenmaal hebben te handhaven, als een niet te versmaden bron van inkomsten voor Indië. Immers bedroeg de bruto-opbrengst van het opiumdebiet in 1928 Java en Madoera f 19.661.785, Buitengewesten f 23.164.540 of totaal f 42.826.325.

Ondanks de weinig gunstige berichten omtrent den economischen toestand van Java over 1929 behoeven wij de toekomst niet donker in te zien. In een cultuurland als Java zijn periodes van *up and down's* uit den aard der zaak niet uitgesloten. — Verblijdend, niettegenstaande de belangrijke daling der suikerprijzen blijven de uitkomsten van de suikercultuur v.n.l. op Java, die nergens ter wereld haar wedergade heeft, dank zij hare technische organisatie, welke aan de strengste eischen voldoet en de volmaaktheid nadert.

Volgens een Aneta-telegram uit Pasoeroean meldt het bekende proefstation voor de suikerindustrie aldaar, dat gedurende de campagne 1929 179 fabrieken werkten. Het totaal met riet beplante oppervlak bedroeg in dat jaar 196.675 hectaren tegen 198.377 hectaren in het loopende jaar 1930, hetgeen een stijging beteekent van 0.9 procent.

(Wordt vervolgd.)

[1]) Oppervlakte:

Ned.-Indië	rond 1.900.000 vierk. K.M.	met	57.000.000 zielen.
Suriname	„ 160.000 „ „	„	148.797 „
Curaçao + eilanden	„ 1.000 „ „	„	61.479 „
Totaal	2.061.000 „ „	Tot.	57.210.276 „

Fransch overzeesch gebied totaal 11.524.175 vierk. K.M. met 59.424.277 zielen. Ongerekend zijn hierbij de Nieuw Hebriden, een Fransch-Britsch condominium, dat 14.800 vierk. K.M. oppervlakte heeft en een bevolking van 60.000 zielen.

Oppervlakte van *Europa* blijft beneden 10.000.000 vierk. K.M.

Wat zielental betreft komt Nederlandsch-Indië met Suriname en Curacao het Fransch Koloniaal gebied vrijwel nabij, waarvan een zeer groot waardeloos gedeelte afgaat als onmetelijk Sahara woestijngebied. Zie ook Ind. Gids April 1930 juncto Juni 1930, resp. bldz. 339 en 555.

[2]) De in 1930 te houden volkstelling in Ned.-Indië zal met zekerheid het totaal van 57 millioen zielen aanwijzen.

Moeilijkheden moeten prikkels zijn, geen struikelblokken. (Polgieter).

JAARVERSLAGEN.

Jaarverslag 1929—1930 van de afd. Breda.

De afdeeling Breda der Vereeniging: „Oost en West" telde op 31 December j.l. 42 leden en 9 begunstigers. Er werden gehouden 2 algemeene vergaderingen en 12 bestuursvergaderingen.

Op de eerste algemeene vergadering 16 Febr. j.l. was aanwezig de heer v. d. Brugh, algemeen secretaris der Vereeniging „Oost en West". Er bestonden plannen om de afdeeling Breda op te heffen; de heer v. d. Brugh kwam hiertegen op, daar de naam der Vereeniging: „Oost en West" er mee gemoeid was. Hij stelde voor pogingen aan te wenden om de afdeeling nieuw leven in te blazen en opperde 't idee om in 't loopend jaar de Hoofdbestuursvergadering (Algemeene Vergadering) te Breda te houden en stelde in 't vooruitzicht, dat 't Hoofdbestuur de kosten op zich zou nemen. Verder werd men het er over eens, dat een krachtige persoonlijkheid de leiding van de afdeeling op zich zou nemen. Hiertoe werd de heer L. M. van Stenis, Oud-Resident van Bali, aangezocht. In de bestuursvergadering van 21 Maart d.a. deelde de heer Van Stenis mede, dat hij 't voorzitterschap der afdeeling Breda aanvaardde. Men zou nu voortaan geregeld elken eersten Zaterdag van de maand in Concordia vergaderen. De heer Rienstra nam 't secretariaat op zich en de heer De Neeve trad toe als lid van het Bestuur. Deze laatste wist tot 't oprichten van een inlichtingsbureau te doen besluiten en stelde daarvoor ter beschikking een der lokalen van het bijkantoor der Nationale Bank, Wilhelminastraat 39.

Op 22 Juni 1929 werd de lang voorbereide Algemeene Vergadering gehouden. 't Feest was 'n succes. (Zie verslag van 't Koloniaal Weekblad 27 Juni).

In den loop van het jaar 1929 ontvielen de afdeeling Breda twee persoonlijkheden, die zij niet gaarne miste, n.l. de Douarière Clifford, langen tijd voorzitster der Afdeeling Breda, die door woord en daad steeds voor de Vereeniging op de bres stond.

Op de begraafplaats Jaffa te Delft, werd Donderdag 22 Aug. l.l. het stoffelijk overschot van den heer L. M. van Stenis bijgezet. Nauwelijks had hij de Afdeeling weer tot bloei of zijn werkzaam leven werd opgeëischt.

Het roerend in Memoriam van het Hoofdbestuur in 't Koloniaal Weekblad van 22 Aug. l.l. getuigt wel van de waardeering, die allen voor den Oud-Resident gevoelden.

Op 7 October werd 't bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter, de heer W. H. R. Oxenaar, Vice-voorzitter, de heer J. E. Timmer. Secretaris-Penningmeester, de heer E. W. van Vegchel. Leden, de heeren: A. v. d. Biggelaar, J. J. de Neeve, J. Rienstra, H. J. Voskuil.

Op 11 November werd het winterprogramma der afdeeling opgemaakt. Als eerste spreker trad voor de afdeeling op: Prof. Van Vuuren uit Utrecht, onderwerp: De invloed van de wereldligging van Nederlandsch-Indië op de sociale ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Indië (Pacific).

't Inlichtingsbureau mocht reeds eenige belanghebbenden de gevraagde gegevens verstrekken.

De Secretaris-Penningmeester,
E. W. VAN VEGCHEL.

Jaarverslag van de afdeeling Arnhem.

In tegenstelling met het jaar 1928, waarin onze afdeeling met eene belangwekkende Indische Tentoonstelling op het landgoed Zijpendaal naar buiten trad, beperkten wij ons dit jaar alleen tot onze leden, door het houden van lezingen en voorstellingen. Toch hielden wij daarbij het bekendmaken van Indië voor oogen, door den leden steeds te verzoeken belangstellende kennissen op deze avonden te willen introduceeren.

Zaterdag 5 Januari werd in de Irene bioscoop de Nederlandsch-Indische Regeeringsfilm voor ongeveer 200 aanwezigen vertoond. De navolgende trilbeelden werden afgedraaid: Het kampongleven op Java — De tempels op Bali — Het Tobameer en Sumatra.

Woensdag 10 April stelde Mevr. E. Geertsema—Beckering in het logegebouw hare fraaie collectie Indische weefsels voor onze leden tentoon.

Vrijdag 26 April werd door de Vereeniging Eurasia in den Stadsschouwburg „Dolle Hans" opgevoerd. Deze uitvoering werd zeer gewaardeerd en was een goed besluit van onze winterbijeenkomsten.

Zaterdag 9 November opende de heer L. D. Petit de wintercampagne met eene lezing over zijne reis naar Indië. Ongeveer 300 belangstellenden volgden deze geestige causerie aan de hand van fraaie lantaarnplaatjes. Na de pauze werden eenige mooie films van Bali en Bangkok vertoond.

Op verzoek van den Commissaris van de Koningin in de provincie Gelderland organiseerde ons bestuur eene inzameling van gelden in Arnhem en omstreken voor het Minahassa Comité.

Een bedrag van f 1032,50 werd afgedragen.

Een pakkend oogenblik was het toen ons bestuur en alle leden van de Commissie van Bijstand van de I. T. A. zich op Donderdag 7 Februari op het perron van het station Arnhem vereenigden en ons kras bestuurslid Vreedenberg een goede reis naar Indië toewenschten.

Hiermede is wel het voornaamste van het afgeloopen jaar aangestipt.

Het bestuur was samengesteld uit de heeren: mr. J. Huges, Voorzitter; C. J. Gombault, Penningmeester; H. M. Keppel Hesselink; J. A. F. Marmelstein; A. Mees; F. Ruinen en

G. J. VAN DER HEIDE,
Secretaris.

Verslag over het jaar 1929 van de afd. Nijmegen.

Zaterdag 19 Januari openden wij het Vereenigingsjaar 1929 met eene Algemeene Vergadering, na afloop waarvan door den heer J. van Bendegom, oud-Directeur aan de Ambachts-inrichting voor Bataks te Kaban Djahé eene causerie met lichtbeelden en Ethnografica werd gehouden over het onderwerp:

„Gedurende 6 jaar met Karo-Bataks".

Zaterdag, 26 Januari werd in den Stadsschouwburg eene tooneeluitvoering gegeven door de Vereeniging: „Eurasia", uit Den Haag, opgevoerd werden de tooneelstukken: Feërie-Gandasoeli-Legende en de Tjangs (Schoonmoeders), terwijl Mevr. Aleida Roelofsen nog een voordracht hield over: „De Vulkaan".

Na afloop der voorstelling bestond er gelegenheid tot dansen.

Vrijdag, 22 Februari, hield de heer Th. van Erp, oud-Hoofdofficier der Genie O. I.-L. in den grooten foyer van den Stadsschouwburg eene voordracht met lichtbeelden over: „De Boroboedoer".

Vrijdag, 22 Maart, werd door den heer C. K. Kesler, secretaris van de West-Indische Kamer van het Koloniaal Instituut eene lezing met lichtbeelden gehouden over: „De opkomst onzer West-Indische gebiedsdeelen in het bijzonder van Curaçao".

Zaterdagmiddag, 20 April, werd in het Olympia-theater eene film-voorstelling gegeven waar vertoond werd: „De plechtige bijzetting van het stoffelijk overschot van Oud-Gouverneur-Generaal J. B. van Heutsz" en verder de regeeringsfilms: Djocjakarta, Boroboedoer en Bromo.

Sumatra en een Minangkabauwsch Huwelijk.

Zaterdagmiddag 2 November, had in het Olympia-theater een film-middag plaats van Leden, Begunstigers en Genoodigden van „Oost en West". Het theater was hiervoor door den Directeur, den heer Veerhoff welwillend afgestaan.

Door het bestuur werd voor deze voorstelling een honderdtal uitnoodigingskaarten verzonden aan personen, van wie verwacht kon worden, dat zij zich als lid zouden laten inschrijven. Het resultaat was, dat 10 nieuwe leden geboekt konden worden. Er werd vertoond de door den heer J. J. Ochse van de N. I. F. M. vervaardigde film: „Het Tropisch Tourisme".

De Directie der Koninklijke Paketvaart-Mij. heeft deze film gratis ter vertooning aan onze afdeeling afgestaan.

Dinsdag, 19 November, combineerden wij ons met de Militaire Societeit van de Koloniale Reserve voor eene, door den heer J. Pimentel, oud-luit.-kol. O. I.-L., in den Stadsschouwburg te houden voordracht met lichtbeelden, over: „Zeden en gewoonten van de Koppensnellende Dajaks van Centraal Borneo".

Gedurende de pauze bestond gelegenheid in de koffiekamer de uitgebreide collectie ethnografica, die de heer Pimentel had meegebracht, in oogenschouw te nemen.

Zaterdagmiddag, 14 December, hield de heer L. D. Petit, secretaris van de afd. Amsterdam, in het Olympia-theater eene Lezing met lichtbeelden en films over het zoo belangrijke: „Koninkrijk Siam".

Met voldoening meent het Bestuur onzer afdeeling op het werkprogramma 1929 terug te mogen zien. Het was voor het Bestuur eene groote voldoening dat de meeste der bijeenkomsten vrij goed bezocht waren.

Het jaar 1929 begon met 203 leden en 63 begunstigers, het eindigde met 201 leden en 56 begunstigers. In den loop van het jaar mochten wij 33 nieuwe leden en 8 nieuwe begunstigers boeken, doch door vertrek, overlijden en bedanken, verloren wij 35 leden en 15 begunstigers, waardoor het ledental iets verminderde.

Het Bestuur maakt zich echter sterk, dat, indien ieder lid uit waardeering voor het hem gebodene, in eigen omgeving propaganda maakt voor de Vereeniging en er op wijst, hoeveel interessants er, buiten het Koloniaal Weekblad, in één jaar gegeven wordt voor een zoo luttel bedrag van f 5.— in korten tijd het ledental belangrijk toegenomen zou kunnen zijn.

Op bovengenoemde Algemeene Vergadering werd het oude Bestuur herkozen, met uitzondering van den heer F. M. Gescher, die zich niet herkiesbaar had gesteld, en waarvoor in de plaats gekozen werd de heer E. C. Verweij Mejan, bovendien werden 3 reserve-bestuursleden gekozen, en wel de heer W. E. Noordman, leeraar M.O., Mevrouw A. Mennega—Hulst en de heer C. F. Huzenberg, luit.-adj. K. R.

In de commissie van verificatie werden gekozen: Mevr. J. M. S. Hoogerland—Maarschalk en de heeren C. J. B. J. Bartolotti—Rijnders en J. J. M. H. Nijst accountant.

In het verslagjaar werden negen bestuursvergaderingen gehouden.

Van het Minahassa-Comité kreeg het Bestuur onzer afdeeling het verzoek wel hare medewerking te willen verleenen bij het inzamelen van de giften voor het jubileums-geschenk, dat Nederland aan de Minahassa wil geven.

Het Bestuur verzond hierop aan 500 uitgezochte adressen van de Nijmeegsche ingezetenen een cir-

culaire, met het verzoek te willen mededeelen welk bedrag men voor dit geschenk wilde bijdragen. Het resultaat was, dat 40 van deze circulaires werden beantwoord, en aan het Comité een bedrag van f 200 kon worden overgemaakt.

Wij besluiten dit verslag door onze leden belangstelling in onze afdeeling aan te bevelen, welke niet beter tot uiting kan komen dan door trouw bezoek aan onze bijeenkomsten en door het aanbrengen van nieuwe leden.

De pl.v. Secretaris,
E. C. VERWEIJ MEJAN.

Boekbespreking

Beknopt leerboek der staatsinrichting van Nederland en Nederlandsch-Indië, door C. J. Franssen, J. van Zwijndrecht en H. J. Mollen. Uitgave van J. B. Wolters' Uitgeversmaatschappij. Prijs f 3.90.

Dit door zijn indeeling der stof wel alleen als schoolboek bedoelde werkje, geeft in een 170 pagina's een uit den aard der zaak heel vluchtig overzicht van de staatsinrichting van Nederland en Indië. Handig is het voor den leerling, aan het slot van de behandeling van elk onderdeel een reeks vragen te vinden, die 't hem gemakkelijk maakt zelf te zien of hij het juist geleerde heeft onthouden.

Aan het einde van elk hoofdstuk zijn enkele courantenberichten over verschillende onderwerpen opgenomen, met het doel den leeraar den weg aan te geven om daarover wat naders te vertellen of daarop wat dieper in te gaan. Hoe goed ook bedoeld, wil het toch voorkomen, dat die berichten, aan den eenen kant voor den leeraar onnoodig zijn voor een goede en gelijkmatige behandeling der stof, aan den anderen kant het de vraag is of zij, mede, zooals de schrijvers denken, de belangstelling van den leerling voor ons staatsbestuur ook buiten de schooluren zullen verhoogen.

Het boekje wordt besloten met een zeer groot aantal bijlagen om den leerling te toonen, hoe de officiëele stukken van de verschillende organen er uitzien, terwijl los zijn bijgevoegd om ze gemakkelijker te kunnen hanteeren, de Grondwet en de Wet op de Staatsinrichting van Ned.-Indië.

Bij de bepaling van de volgorde der onderwerpen, die zij in hun werkje behandelden, verklaren de schrijvers zich te hebben laten leiden door het belang, dat die onderwerpen later voor de leerlingen als staatsburgers hebben. Vandaar dat zij beginnen met een vrij uitvoerige behandeling van het kiesrecht in Nederland. Bevreemding wekt het, dat zij het Hoofd van den Staat voor den staatsburger van zoo weinig belang oordeelen, dat zij eerst geheel aan het einde van de behandeling der stof gelegenheid vinden een kort hoofdstuk aan den Koning te wijden. Een rangschikking overeenkomstig het z.g. belang voor den leerling mag een logische behandeling der stof niet in den weg staan. Of is misschien politieke gezindheid der schrijvers oorzaak van die rangschikking? Bij een nieuwe uitgave verdient het m.i. aanbeveling, ook den Volkenbond in een afzonderlijk hoofdstuk te bespreken en niet, zooals thans, dien bond te behandelen midden in het hoofdstuk over de uitvoerende macht bij het onderwerp „tractaten".

De beknoptheid van het boekje is vermoedelijk voor een deel mede oorzaak, dat er verschillende onnauwkeurigheden en onjuistheden in voorkomen, die de schrijvers goed zullen doen in eene volgende uitgave te herstellen. Bij een vluchtige lezing heb ik den indruk gekregen, dat er in het gedeelte over Indië meer te redresseeren valt dan in dat over Nederland.

Voor wat het deel over Nederland betreft wijs ik hier slechts op:

pg. 57, waar verzuimd is te melden, dat voorwaardelijke invrijheidsstelling slechts mogelijk is bij straffen van minstens 1 jaar;

pg. 58, waar de bevoegdheid van den kantonrechter in civiele zaken zeer onvolledig is vermeld;

pg. 85, waar de regeling van de Rijksuitkeering en gemeentebelastingen beschreven wordt, zooals die van 1931 af zal zijn, zonder vermelding dat die thans nog anders is.

Voor wat Indië betreft, vestig ik de aandacht der schrijvers o.a. op:

pg. 94, waar *a.:* de indruk gegeven wordt, dat voor alle zelfbesturen de Korte Verklaring gebruikelijk is, *b.:* niet uitkomt dat ook b.v. Amerikanen, Australiërs en andere blanken in Indië Europeanen worden genoemd en *c.* ten onrechte de wettelijke bepalingen voor Inlanders adatrecht worden geheeten;

pg. 95, dat ten onrechte meldt, dat Inlanders het gemakkelijkst grond*eigendom* kunnen verkrijgen;

pg. 96, waar de beteekenis van het woord vestiging op regel 16 v.o. niet dezelfde is als op regel 11 v.o.

pg. 100, waar de mededeeling omtrent het pensioen van den Gouverneur-Generaal onjuist is;

pg. 104, waar onnauwkeurig is vermeld, dat *gelijkstelling* met Nederlanders verkregen wordt door naturalisatie. Immers door naturalisatie *wordt* men *Nederlander, niet* met dezen gelijkgesteld;

pg. 113, waar het medegedeelde omtrent de incompatibiliteiten voor het Volksraadlidmaatschap onnauwkeurig is, terwijl niet juist is, dat altijd de Regeeringsgemachtigde voor Algem. Zaken de wetsontwerpen in den Volksraad moet verdedigen;

pg. 114, waar op regel 7 voor niet-Europeesch moet worden gelezen niet-Nederlandsch;

pg. 118, waar ten onrechte vermeld is, dat Volksraadsleden als zoodanig een standplaatstoelage krijgen, die intusschen wel genoten wordt door de leden-Landsdienaren boven het daar vermelde wachtgeld of non-activiteitstraktement;

pg. 119, waar de woorden: „althans in naam" op regel 15 v.o. beter kunnen worden weggelaten;

pg. 153, waar onjuist is de mededeeling, dat door de decentralisatiewetgeving autonome gemeenschappen werden in het leven geroepen, terwijl de locale raden ook wettelijk geen „regelende en besturende raden" zijn;

pg. 154, waar in zijn beknoptheid 't medegedeelde over de indeeling van het Europeesch Bestuur voor zoover het betreft de Buitengewesten, niet nauwkeurig en juist is;

pg. 165, waar de raad der gemeente *Medan* ten onrechte *stads*gemeenteraad wordt genoemd;

pg. 166, waar verzuimd werd te melden, dat thans sommige gemeenten nog eigen inkomstenbelastingen heffen; en

pg. 167, waar niet blijkt dat 't medegedeelde omtrent de inlandsche gemeente uitsluitend op Java en Madoera, betrekking heeft. Omtrent de Buitengewesten wordt niets verteld.

Mr. S. C.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 22 tot Maandag 28 Juli.

Gouverneur Van Slobbe zal, vergezeld van eenige hoofdambtenaren den 1sten Augustus een vliegtocht maken naar de Beneden Windsche Eilanden, waarbij gebruik zal worden gemaakt van een vliegtuig van de Pan American Airway.

De wethouders Thamrin en Hildebrand zijn benoemd tot 1e en 2e loco-burgemeester van Batavia.

De heer Ch. J. I. H. Welter, vice-pres. v. d. R. v. I. is benoemd tot Groot-Officier in de Orde van de Kroon van België.

Gouv. v. Slobbe heeft een overeenkomst aangegaan met de Kon. Ned. Stoomboot Mij., waarin wordt bepaald, dat van November a.s. af de vrachtbooten van deze maatschappij van Nederland naar Curaçao het eiland St. Martin zullen aandoen.

Tevens werd overeengekomen, dat maandelijks een stoombootverbinding zal worden onderhouden tusschen Curaçao en Bonaire. Voor beide doeleinden zal een subsidie vanwege het Gouvernement worden toegekend.

De opheffing is aangekondigd van de in 1908 genomen politieke maatregelen van externeering van de vier zonen van wijlen den Bataksche priestervorst Si Singamangaradja, terwijl aan zijn weduwe, dochter en schoondochter de vallei van Silindoeng in Tapanoeli als verblijfplaats is aangewezen.

Den wegens extremistische actie te Palembang geinterneerde Amboneés Patty, die daar de betrekking van commies op het residentiekantoor vervulde, opnieuw blijk gegeven hebbende gevaarlijk voor de openbare orde te zijn, is thans als verblijfplaats Roeteng op Flores aangewezen.

Benoemd tot procureur-generaal bij het Hooggerechtshof mr. R. J. M. Verheyen, thans tijdelijk waarnemend, met verlof buitenslands vertoevend.

In de vergadering van Nederlandsche Rubberproducenten, gehouden 17 dezer, hebben 112 producenten, vertegenwoordigende 38.905 tons productie, zich verklaard vóór de voorstellen van het comité ter behartiging van de belangen der Nederlandsche rubberproducenten.

Tegen stemden 21 producenten met 25.9992 tons productie, waaronder 11.800 tons behoorende aan Amerikaansche fabrikanten, die het product in eigen fabrieken verwerken.

Tot voorzitter van de Vorstenlandsche Landbouwvereeniging te Soerakarta is benoemd, als opvolger van mr. J. Luyten, jhr. mr. C. H. V. de Villeneuve uit Semaring.

Aneta meldt uit Bandoeng, dat het hoofd van het bureau Proefnemingen en Laboratorium van de afd. Radio-techniek der P.T.T., de ingen. 2de kl., W. F. Einthoven, een uitvinding gedaan heeft, welke het mogelijk maakt, door middel van één radio-ontvangtoestel meer telefonie-uitzendingen tegelijk op te vangen. Op deze uitvinding zal patent worden aangevraagd. De heer Einthoven vertrekt 30 Juli e.k. per motorschip Sibajak van de Rotterdamsche Lloyd naar Nederland en zal zich vervolgens van daar uit met een studie-opdracht naar de Vereenigde Staten begeven. Door de Rotterdamsche Lloyd wordt aan boord van de Sibajak een 2-persoons hut beschikbaar gesteld, waarin de toestellen van den heer Einthoven zullen worden geïnstalleerd. De bedoeling daarvan is, gedurende de reis ontvang-proeven te nemen. Voor de uitzendingen, in verband met deze proeven, zal de zender P.L.E. te Bandoeng worden gebezigd.

Dezer dagen heeft te Havana, bij een ontmoeting van enkele vooraanstaande personen uit de Cubaansche suikerwereld, dr. Viriato Gutierrez, (die Europa bezocht en hier ook overleg pleegde met de Visp), als zijn meening verkondigd, dat de Java-suikerproducenten blijkbaar nog niet voldoende van den huidigen ontwrichten toestand op de suikermarkt hebben geleden om bereid te zijn hun deel van de opofferingen te dragen ten bate van alle bij de wereldsuikermarkt betrokkenen. Cuba en Java zijn de grootste belanghebbenden; juist een verstandhouding tusschen hen beide zou, naar zijn meening zoo gewenscht zijn met het oog op het sluiten van een overeenkomst met de rest van de wereldsuikerproducenten.

De directie der K. P. M. heeft de bestaande samenwerking met de Vereeniging van gezagvoerders en stuurlieden in Ned.-Indië schriftelijk verbroken wegens de „tendentieuze weergave van den arbeid der stuurlieden in dienst van de K. P. M." aan het Int. Arbeidsbureau te Genève. In het orgaan der vereeniging zullen alle nota's en rapporten worden gepubliceerd.

Benoemd tot Lid v. d. R. v. N.-I., de heer L. H. W. van Sandick. Deli zal zijn Gouverneur wel noode zien vertrekken, hoezeer het ook deelen zal in de hem toegekende onderscheiding.

Dr. J. C. Koningsberger, oud-minister van koloniën, is door den Koning van België het grootkruis van de Belgische Kroonorde verleend.

Den 25en dezer, te elf uur is de gedenksteen voor de zeven gevallen Hollanders op Jan Mayen eiland onthuld, met een toespraak van den heer J. Sibinga Mulder, oud.-dir. v. d. Landbouw in N.-I., die als vertegenwoordiger meeging van het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen. en van den commandant van Hr. Ms. „Nautilus", den kapitein-luitenant ter Zee H. J. van der Stad.

Een daad van piëteit tevens een hulde aan de stoerheid onzer vaderen, waarvan hun nageslacht nog steeds de zegenrijke vruchten plukt.... al wordt zulks in sommige kringen slechts noode of niet erkend.

Benoemd tot gouv. v. h. gouvernement Oostkust van Sumatra H. E. K. Ezerman, thans res. v. Palembang; tot gouv. v. Atjeh en onderhoorigheden A. H. Philips, thans waarnemend.

De oceaanvlieger Evert van Dijk, de Nederlandsche metgezel van Kingsford Smith, is Maandag bij zijn terugkomst in het Vaderland te Schiphol, geestdriftig gehuldigd.

Het nieuwste motor-mailschip „Dempo", van de Rott. Lloyd is Zaterdag van de werf der N.V. Kon. Mij. „de Schelde" te Vlissingen, te water gelaten.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Aanwinsten op Ethnografisch gebied der Afdeeling Volkenkunde van het „Koloniaal Instituut".

Vestigden wij verleden week hier de aandacht op het onlangs door ons ontvangen Jaarverslag over 1929 der Afdeeling „Volkenkunde" van het „Koloniaal Instituut" te Amsterdam en haalden toen enkele gegevens aan uit het eerste deel daarvan, voornamelijk uit de reisbeschrijving van Prof. Van Eerde, speciaal met betrekking tot de Indonesische volkskunst, thans meenen wij goed te doen met, uit hetzelfde oogpunt, voor belangstellenden, het een en ander over te nemen van de minutieuze beschrijvingen en rake opmerkingen, door den heer B. M. Goslings, gewijd aan de nieuwe aanwinsten van het Museum, welke over het afgeloopen jaar vele en velerlei zijn geweest. Zoo werd o.a. van den gezaghebber te Merauke een zeer groote verzameling ethnografica uit verschillende deelen van Nederlandsch Nieuw Guinea ten geschenke ontvangen, welke duidelijk aantoont hoe ingenieus ook de Papoea's hun gebruiksvoorwerpen en zichzelf weten te versieren. Wat de hierbij gebruikte kleurstoffen betreft, merkt de heer Goslings, stellig met leedwezen, op: „dat de *anilineverf(!)* dus ook al naar Zuid-NieuwGuinea haar weg heeft gevonden" en dat: „de beschildering van het ornament op een trom was aangebracht met *ripolin-glansverf(!)*".

Wij zouden hierbij de vraag willen doen: Wat stellen wij, Nederlanders, tegenover deze wandaden, door onze Westersche beschaving's-import, allerwege aan de Indonesische volkskunst berokkend?

Als tweede geschenk wordt beschreven een verzameling, afkomstig uit de Bataklanden, waarbij ons vooral opviel, dat de Kara Bataks ook een versieringswijze kennen, welke men op Java *tritik* noemt en die in de Karolanden bekend is onder de benaming: *ajauwi;* alsook dat de schrijver zich minder gunstig uitlaat over doeken, die, naar hij meent, op de weefschool te Lagoe Boati (Tobalanden), dan wel door beïnvloeding van de zending te Laoe Si Momo zijn vervaardigd, waarvan hij o.m. zegt: „'t ziet er zoo al heel weinig Karo'sch uit". Daarna nog de volgende opmerking:

„Als laatste weefsel komt dan nog in de collectie voor een Toba-Bataksche „*ragi-doep*", een der vandaar reeds zeer bekend geworden, groote *slimoets*; in hoofdzaak in streeppatroon, hier op roodbruinen ondergrond, en met een uitgewerkt, gevarieerd patroon in dwarsbanen en baantjes van suppletoire, hier zwarte, inslagdraden in de twee groote, witte eindstukken, zijnde deze doek echter in het geheel niet meer gelijk aan de fraai en kunstig bewerkte, antieke exemplaren van dat soort; zoo is de doek zelf geweven van in hoofdzaak *geïmporteerde*, dunne, katoenen draden; de banen en baantjes in genoemde witte eindstukken zijn slechts zeer eenvoudig en vrij éénvormig bewerkt en de vroeger in zulke weefsels in de zijstukken aangebrachte versieringsstrepen, de z.g. *djoegiak* en *simoelop-oelop* (Jasper: „De weefkunst", blz. 224 en 225 en Pl. 18), welke geheel op de wijze, als in Soemba over geheele gedeelten van vrouwensaroengs is toegepast, kunstig in scheringstechniek waren bewerkt (B. M. Goslings: „Scheringtechniek in Indische weefsels" in „Indië, Oud en Nieuw" 1920—'21, blz. 235 en 236), zijn hier vervangen door strepen met witte en zwarte dwarsstreepjes, berustend op het daartoe eenvoudig aanbrengen van alleen witte draden in de eene en zwarte in de andere scheringlaag, zoodat bij het gewone weven één op, één neer die dwarsstreepjes vanzelf ontstaan, een en ander zoo symptomen vormend van den achteruitgaan der vroeger zoo hoogstaande Toba-Bataksche weefkunst."

Echter worden er toch ook nog „ouderwetsch" mooie *ragi-idoeps* (doeken met z.g. voor-ouder-patronen) gemaakt. H.M. de Koningin-Moeder telde er een paar zeer fraaie, nieuwe onder Hare jongste Jubileum-geschenken, welke in de toonkamers van Boeatan te 's-Gravenhage zijn tentoongesteld geweest. Liefhebbers dezer onvolprezen weefkunst zouden o.a. de beoefening er van kunnen aanmoedigen door voor dergelijke prachtstukken den prijs te betalen, die hun naar waarde toekomt.

Bizonder mooi, in ditzelfde genre, zijn immers ook de smalle slendangs, met terra-cotta-kleurige randen, welke uit diezelfde streek afkomstig zijn.

De heer Fritz Iklé te St. Gallen (Zwitserland) schonk: „een zijden omslagdoek, een z.g. *„himmelringendes Halstuch"*, uit Ober-Bayern, aan de breede randgedeelten, zoowel die van de *schering*, als van den *inslag*, *geïkat*.

Uit de gegevens van den schenker blijkt, dat omstreeks het midden der 19e eeuw dit Indisch versierings-procédé ook in Europa bekend was.

Verder lezen wij:

„Voorts mocht nog verkregen worden een zeer vereenvoudigd weeftoestel, in 1928 uitgevonden en vervaardigd door een firma in Basel, welk toestel, naar Schenker mededeelde, juist wegens zijn eenvoud en practische bruikbaarheid onder particulieren veel aftrek vindt."

Het zou ons te ver voeren hier de gedetailleerde uitlegging van dit weeftoestelletje weer te geven. Zij, die zich voor handweven interesseeren, zullen het trouwens wel kennen, daar er in den laatsten tijd veel propaganda voor gemaakt wordt.

Ten bewijze, hoe moeilijk de z.g. „primitieve" Indische weeftoestellen, waarop toch ook de allerfraaiste doeken vervaardigd worden, door nieuwerwetsche uitvindingen te overtreffen zijn ook in doelmatigheid, laten wij hier de conclusie van den heer Goslings volgen:

„Hieruit volgt zoodoende ook de beperktheid der vervaardigingsmogelijkheid van weefsels op zoo'n toestel; voor fijnere soorten is een dichter gelegde schering een vereischte, wat dan echter ook een veel fijner ingekerfde staaf noodig zou maken en het in voorraad hebben van veel staven, om voor elke soort van schering, wat de dichtheid ervan betreft, dadelijk een toestel bij de hand te hebben, terwijl men er verder ook maar weefsels van een beperkte lengte op kan vervaardigen.

„In deze opzichten staat het dus weer ten achter bij een primitief Indonesisch getouw, hetwelk wegens het vrij rondloopen der schering om twee staven heen de vervaardiging van weefsels van alle lengten en van elke dichtheid toelaat.

„Voorts blijkt aan het stuk weefsel, op het aanwezige toestel vervaardigd, dat daaraan bepaald nog een breedhouder voor het weefsel ontbreekt; door een versmalling met 1 c.M. van het laatste gedeelte van dat stuk springen toch bij het omkantelen van staaf *c* draden der schering uit hun gleuven, terwijl bovendien door zoo'n versmalling van het weefsel de scheringdraden niet meer hun vorige spanning blijven behouden."

Onder de geschenken, uit Sumatra's Oostkust afkomstig, vinden wij een stel *wajang golek poppen*. Wij meenden, dat die op dit eiland niet inheemsch waren en hoewel de heer Goslings ze beschrijft als „on-Javaansch van afwerking en aankleeding" wil 't ons toch voorkomen, dat de Chinees, die ze gemaakt heeft, toch oorspronkelijk uit West-Java afkomstig moet zijn.

De heer *C. A. Lion Cachet*, die in 1928 een reis naar Indië maakte, schonk een interessante verzameling weefwerkstukken uit verschillende streken, zoo o.a. van Bali: „een der steeds zeldzamer wordende op *schering* en *inslag* geïkatte *Tenganan-weefsels*".

Hiervoor geldt o.i. hetzelfde, dat wij boven omtrent de Batak-weefsels opmerkten. Als ooggetuigen, kunnen wij verzekeren, dat in het vrij afgelegen dorp Tenganan nog altijd zéér fraaie dubbel geikatte doeken, als de beschrevene, vervaardigd worden, welke flinke prijzen opbrengen. Ook in Europeesche kunstzaken worden ze thans grif voor f 100 en meer per stuk verkocht; wat ze stellig ten volle waard zijn.

Een groote verzameling bizondere ethnografica, waaronder verschillende eigenaardige muziekinstrumenten, ontving het Instituut van den *Radja Awaloedin*, zelfbestuurder van het landschap Banggai (Noordelijk schiereiland van Oost-Celebes) door welwillende tusschenkomst van den kapitein, fungeerend controleur van Loenoek en Banggai, J. Th. W. L. Goslings.

Dergelijke teekenen van belangstelling, der ambtenaren en vooral ook der eigen Hoofden, voor de producten der inheemsche volkskunst, zijn altijd verblijdend, te meer wanneer die door de Nederlandsche autoriteiten wordt aangewakkerd, niet alleen ten bate der musea, maar ook ten algemeene nutte. Dat moet de weg zijn tot behoud en bevordering der volkskunst.

Van de geschenken, welke het museum van mevr. J. Bienfait te Bussum mocht ontvangen, vernemen wij o.m.:

„Nog behoort tot de schenking een stel houten stempels, van Java, verkregen als zijnde *tjaps* voor het batikken; houten stempels zijn echter vroeger op Java alleen gebezigd geweest voor het drukken van een patroon, in kleuren, rechtstreeks op een wit doek (Rouffaer: „De batikkunst", blz. 209, 210, 214 en 215); de tjaps voor het batikken, het drukken van een patroon in was op een wit doek, zijn op Java echter steeds en alleen koperen stempels geweest. Wegens het voorkomen van een lichtgele kleurstof aan den rand der figuurbesnijding van één der acht verkregen stempels is nu echter gebleken, dat men hierbij te doen moet hebben met stempels (peta) voor den vóórdruk van verschillende ornamenten op een lap zijde of katoen, waarop men de plangi-bewerking wil toepassen en dit dan wel op de wijze, zooals men op Soerabaja gewoon is te doen, door die houten stempels daartoe in kurkumasap te doopen; men geeft zoo op het doek den figuuromtrek aan, volgens welken een rijgdraad doorgehaald moet worden, om dien dan aan te snoeren voor de verdere bewerking en zoo ook het verven van den lap, waarbij dat kurkumasap zich dan geheel in de verf oplost, een methode, die eenigszins afwijkt van de op Semarang gevolgde wijze, waar men de stempels drukt in een vochtig kussentje, gevuld met fijn gestampte houtskool, om dan, vóórdat men tot het verven overgaat, de houtskoolafdrukken op het doek er van af te wasschen. (Jasper: „De batikkunst", blz. 84 t/m 86)."

Zeer eigenaardige stukken uit West-Indië werden ook ten geschenke ontvangen, zoo:

„Twee stukken snijwerk der Boschnegers van Suriname, in geelachtig lichtbruin hout, beide in den vorm van een kam, als waarmede de Boschnegervrouwen het haar uitkammen, doch zoodanig overgroot, dat ze, evenals die reeds genoemd in het jaarverslag over 1927, schenking No. 17, blz. 139, slechts voor pronk in huis gediend kunnen hebben; het eene voorwerp is gevormd met elf, het andere met slechts zes tanden, waardoor dit veel smaller, maar ook nog iets langer is dan het andere; bij beide is het lange, platte bovenstuk opengewerkt besneden in een groot gehouden, zeer eigenaardig, hoofdzakelijk geometrisch ornament, bij beide geheel van elkaar verschillend, terwijl ze ook nog versierd zijn met ingeslagen, messingen kopspijkers op de daarvoor geëigende plaatsen.

„Een groote lappendeken, om onder te slapen of gebezigd als kleurige sprei op een bed, vervaardigd door stadsnegerinnen te Paramaribo; het groote middengedeelte is, als versieringsveld, samengesteld van tallooze lapjes gebloemd, Europeesch katoen in allerlei kleuren en patronen in de bontste verscheidenheid, welke lapjes met wit garen op elkaar zijn genaaid, zoodat de deken hier, bovenop gezien, een aaneensluitend geheel van rechthoekige, gelijkzijdige drieroeekn vormt; het veld is dan aan de vier zijden omgeven door een overal even breed randgedeelte, samengesteld van aan elkaar genaaide, vrij groote, vierkante en half zoo groote, driehoekige lappen, de lappen alle in een patroon van groote bloemen, hoofdzakelijk in rood op wit en daarbij meest in twee patronen, die, om en om, in de op hun punt staande vierkanten en, op gelijke wijze, ook in de rechthoekige drie hoeken voorkomen, zoodat vooral die rand geheel voldoet."

„Een fraai, klein, langwerpig vierkant en vrij hoog mandje met geheel overschuivend deksel, een z.g. pagaal, door Arawakken-Indianen van Suriname, volgens een samengestelde vlechtwijze, kunstig vervaardigd van smalle, lichtbruine en zwartgeverfde Warimborietreepjes; het mandje zelf is van alleen lichtbruine reepjes gevlochten, met in den wand een Méanderachtig patroon, dat zich alleen bij schuin invallend licht afteekent door verschil in tint, als min of meer donker-op lichtkleurig, dan wel omgekeerd; het deksel echter vertoont een eenvoudig, doch zeer fraai, geheel geometrisch patroon in zwart op lichtbruinen ondergrond."

Bijzonder interessant is ook het geschenk van den heer *Th. F. A. Delprat*, Oud-Algemeen Secretaris van het Koloniaal Instituut:

„Een lange, opvouwbare, zeer merkwaardige steendrukplaat in kleuren naar aquarelteekeningen voor den gecostumeerden optocht, door de Leden van het Delftsch Studentencorps op den 5en Mei 1857 gehouden, verdeeld in twee hoofdgroepen en wel in: I. „De garebeg-optocht van den Sultan van Djokjakarta" en II. „De meest karakteristische typen van den Nederl. Oost-Indischen Archipel", waarin o.a. opgenomen zijn geweest: een bruidsoptocht in de Preanger; Regenten van Java en van Madoera te paard; hoofden uit de Padangsche Bovenlanden; een Chineesche priester en een Majoor-Chinees; een Arabier; een hadji; voorvechters van Timor en Solor; een heraut van het landschap Amarasi (Timor) enz., terwijl in hoofdgroep I de

Sultan van Jogjakarta in een gouden koets met acht paarden, het Hoofd van het Pakoe Alamsche huis in een rijtuig met zes paarden en eenige der lijfwachten van den Sultan voorgesteld zijn geweest, al de costuums zeer goed naar de nationale drachten gevolgd."

Doet dit niet de wensch opkomen, dat iets dergelijks herhaald moge worden, maar dan met medewerking der Indonesische Grooten zelve, wier zonen of betrekkingen hier thans meermaals tijdelijk verblijven voor studie als anderzins.

Onder de nieuwe aanwinsten, welke door het Instituut aangekocht werden, troffen ons bizonder, die gemerkt 2° en 4° n.l.:

„2°. Bij „Boeatan" in Den Haag: Zes Kantoek-Dajaksche, katoenen ikatweefsels (West-Borneo), alle in den vorm van een nog al breede slèndang met niet zeer lange franje en zoo n.h.v. gebezigd geweest als kleed ter overdekking van het een of ander, dan mogelijk wel als slèndang door vrouwen bij den dans. Alle zijn ze, op toch geheel van elkaar verschillende wijze, op de schering geïkat in een forsch gelijnd, geometrisch patroon, zooals dat voor die doeken kenschetsend is.

„4°. Van den heer Prof. J. A. Loebèr Jr. te 's-Gravenhage: Een 70-tal zeer fraai geornamenteerd besneden, bamboe kokertjes van Timor, van een klein en van grooter soort, waaronder ook dubbelkokertjes, d.w.z. zulke, die met een touwtje aan de beide platte stoppen van kalebasschaal aaneen verbonden zijn; het zijn de z.g. tibak, kokertjes, waarvan de kleine dienen om er kalk en de grootere om er tabak, bestemd voor den sirihpruim, in te doen; ook zijn aanwezig drie kokers, nog in bewerking. Het is deze verzameling, welke de heer Loebèr o.a. het materiaal heeft verschaft voor zijn, in 1903 gepubliceerde, studje over: „Timoreesch snijwerk en ornament", in welk geschrift, met toelichting door tal van fraaie en nauwkeurige teekeningen van eigen hand, alle bijzonderheden over die tibaks en het erop ingesneden, geometrische ornament zijn aan te treffen."

Uit dit alles blijkt met hoeveel schoons op Indonesisch kunstgebied het Koloniaal Instituut weer gedurende het afgeloopen jaar is verrijkt en met hoeveel onvolprezen zorg alles bestudeerd en beschreven wordt, ten algemeenen profijte!

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het Geneefsche gevaar.

In aansluiting met de „Depêche coloniale" wijst ook *De Loc.* (19/6, blz. 1, 5 en 31 „Genève") op het Geneefsche gevaar! Het wordt *h. i.* noodig, dat men zich in Ned.-Indië rekenschap gaat geven van *de werkelijke beteekenis der koloniale bemoeiingen van Genève.* Van den Volkenbond zelf is nimmer de geringste poging uitgegaan in de richting van koloniale bemoeiing; het streven om te trachten het mandaatbeginsel tot grondslag te maken voor koloniaal bestuur in het algemeen blijft alleen programpunt van enkele radicale politieke partijen. De Volkenbond *kan* alleen bestaan en zich in de toekomst ontwikkelen, indien elke schijn van inbreuk op de souvereiniteit zijner leden vermeden wordt. Men moet goed onderscheiden tusschen den eigenlijken *Volkenbond* en *organisaties van den Volkenbond;* deze laatste zijn permanent en bezitten hare gebouwen en bureaux. Terwijl nu het Secretariaat van den Volkenbond zich weet vrij te houden van allerlei invloeden, gaan andere organen aangrijpingspunten vormen voor allerlei pogingen, om het mechanisme van den Volkenbond in beweging te brengen voor een bepaalde actie. *Juist* is de weg van invloed van Vereenigingen op sociaal en humanitair gebied, op de eigen, nationale regeeringen; *onjuist* is de poging om rechtstreeks, door hulp van de permanente organen van den Volkenbond, te beproeven eenigerlei onderwerp direct-internationaal aan de orde te stellen. De pogingen, welke door *het Internationaal Arbeids Bureau* worden ondernomen om den Volkenbond te maken tot een orgaan van internationalen *dwang* instede van internationaal *overleg* gaan een wezenlijk gevaar vormen voor de ontwikkeling van den Volkenbond. Het gevaar ligt in het feit, dat radicale en socialistische groepen Genève als boeman gaan gebruiken om de eigen regeering te verschrikken. Het ligt voorts in de volstrekte onkunde, die te Genève ten aanzien van koloniale vraagstukken heerscht. Het wordt verergerd, doordat men invloeden inschakelt van landen zonder koloniale belangen en ervaring. En het gevaar bestaat bovendien nog in de kansen, welke men voor vijandige en anti-koloniale, dan wel extremistische groepen schept om in Genève invloed uit te oefenen. Daarbij is het idealisme te Genève in het modern-internationaal milieu niet zelden zóó ver te zoeken, dat daar ruimte ontstaat voor de traditioneele intrigues der voor-oorlogsche diplomatie waarbij men, als dat voor de eigen politiek wenschelijk scheen, niet schroomde voor de poging om een ander land in zijne koloniën te treffen. Van dit alles ziet men thans de kiemen te Genève. Het gevaar der koloniale bemoeiing van Genève ligt *niet in de conventies*, die men daar sluit; zijn zij redelijk en uitvoerbaar, dan worden zij in een behoorlijk bestuurd gebied natuurlijk toegepast. Maar er ligt gevaar in de noodelooze inschakeling van allerlei *ongewenschte en onzakelijke invloeden*, in het voetgeven aan *anti-koloniale groepen* en in het feit, dat de leerstelling „*de Achilles-hiel van het kapitalisme ligt in de koloniën*" te Genève op roekelooze wijze wordt toegepast door sommige werknemersgroepen. Tusschen de bereidwilligheid tot samenwerking en overleg eenerzijds en het toelaten van vreemde bemoeiing met onze zaken ligt een groote afstand. In het belang van den Volkenbond, zoowel als voor Ned.-Indië hoopt *De Loc.*, dat de Nederlandsche Regeering tegenover de schadelijke invloeden, die zich te Genève willen doen gelden, hare volstrekte *souvereiniteit* krachtig doet erkennen en voor *ons koloniaal gezag* den eerbied opeischt, waarop onze koloniale prestaties recht geven.

Het *Bat. Nwsbl.* schrijft over „De gedwongen arbeid" (18, 19, 20 en 21/6, 1ste bl.) en „Genève" (23/6), *De Loc.* over „Hollandsche Heerendienst" te Putten (19/6, blz. 6) en „De Heerendiensten" blz. 3), het *Soer. Hbl.* over „Russische Kwesties" (17 en 18/6, Villanus), „Nieuwe Hinderlagen" (17/6, Hugo Reynst), „Een Messias" (19/6, J. G. Boon) en „Econ. en soc. aangelegeheden" (18 en 20/6, Smissaert).

De hand van Moskou.

Als men Bessedowsky gelooven mag, zou tijdens de beraadslagingen in de Executieve (1925—'26) een van de leiders van de Komintern, Manuilsky, ook gesproken hebben over de vooruitzichten van het communisme in het Verre Oosten, in Britsch-Indië, Indo-China en Ned.-Indië. Onwaarschijnlijk klinkt het verhaal voor het *Bat. Nwsbl.* (24/6 „Bessedowsky's onthullingen") niet. Intusschen is de opstand in *Ned.-Indië* mislukt en „*de weg van den geringsten weerstand om in het kapitalistisch milieu te dringen*" voorloopig geblokkeerd. De wereld-historische beteekenis van onze positie in het Verre Oosten is daarmee ook eens duidelijk bepaald. En intusschen zuchten de volgzame kudden, die zonder eenig idee van de krachten achter de schermen, zich in het avontuur van 1926 stortten, in Digoel of in de gevangenis, voor zoover zij den dood niet vonden.

Voor het *Bat. Nwsbl.* (21/6 „De hand van Moskou") is het duidelijk, dat de fnuikende invloed van het communisme in het Verre Oosten steeds sterker wordt. Van Canton uit is Indo-China beslopen; per luchtlijn wordt het communisme Afghanistan binnengesmokkeld om van daar Britsch-Indië te bestrijken. Meer dan ooit is het thans de tijd voor een *samenwerking tusschen Koloniale Mogendheden* tegen een gemeenschappelijk en dreigend kwaad, om de koloniale goederen tegen destructie te beschermen.

Voltooiing en verbetering. van het Indisch rechtsgebouw.

Met de staatkundige hervormingen, welke tot dusver haar beslag gekregen hebben, is ook voor *de wetgeving in Ned.-Indië* een nieuw tijdvak ingetreden. Uit de rede van den Gouverneur-Generaal bij „De opening van den Volksraad" (*Soer. Hbl.* 16/6, 3e bl.) blijkt, dat thans in voorbereiding zijn twee nieuwe ordonnanties tot moderniseering van het *Wetboek van Strafrecht;* de eerste tot invoering van het instituut van het voorwaardelijk ontslag, ter vervanging van de verouderde remissie, de tweede tot wijziging en aanvulling van verschillende strafbepalingen ter wegneming van leemten of tegemoetkoming aan gebleken behoeften, o.a. door verhooging van de waardegrens der z.g.n. lichte misdrijven. Aan de ontwerpen tot invoering van het nieuwe Nederlandsche *militaire straf-* en *tuchtrecht*, alsmede van de nieuwe *militaire rechtspleging*, welke zeer urgent is, wordt thans door een commissie de laatste hand gelegd. Tot vereenvoudiging van het *strafprocesrecht voor Europeanen* is eene ordonnantie ontworpen, waardoor het praktisch mogelijk zal zijn dit recht ook over de *Chineesche* bevolkingsgroep uit te strekken. Daarmede zal dan de tijd gekomen zijn om deze, voor de Ned.-Indische samenleving even belangrijke als waardevolle onderdanengroep, ook op dit punt met de Europeanen gelijk te stellen. Niet als politieke gunst, maar als voltooiing en bevestiging van de rechtspositie, welke reeds, o.m. op civielrechterlijk gebied, hun deel is. Is dit bereikt, dan zal ook de *strafrechtspleging over de Inheemsche bevolking* aan de orde moeten komen. Zal wellicht eenheid van organen, belast met de vervolging en berechting van strafzaken voor alle groepen der bevoking, niet aanstonds bereikbaar of wenschelijk blijken, in elk geval zal er naar zijn te streven het verschil in *rechtswaarborgen voor verdachten* van verschillenden landaard voorzoover practisch doenlijk op te heffen, door de strafrechtspleging voor Inlanders aan die voor de andere bevolkingsgroepen gelijkwaardig te maken. *Algeheele herziening van de rechterlijke organisatie* wordt daarmede tevens aan de orde gesteld. Op het gebied van het Inheemsche recht, zal weldra de regeling van de *godsdienstige rechtspraak* de aandacht van den Volksraad vragen. Het gewijzigde voorstel van het oorspronkelijk ontwerp betreffende *rechtspraak over de Inheemsche bevolking*, die in het genot van haar eigen rechtspleging is gelaten, ligt thans gereed. Op deze twee bizondere onderwerpen zal een verzorging van het *burgerlijk-* en *handelsrecht der Inheemsche bevolking* moeten volgen; het eerst noodige is beschrijving van het geldend adatrecht, uit de litteratuur en plaatselijke onderzoekingen, voor rechtskring. De wetgever zal incidenteel te hulp kunnen komen. Daarbij zal de aanraking tusschen de Westersche en de Inheemsche sfeer in toenemende mate de aandacht van den wetgever eischen. Op menig punt, — zooals faillissement voor Inlanders, Inlandsch executierecht en hypotheken, invloed van onderwerping aan het Europeesche recht op de bevoegdheid van den rechter —, werd reeds terecht op de regeling aangedrongen. Ook het gedeelte van *het Indische recht*, dat reeds in wetboeken, naar Nederlandsch voorbeeld, blijvenden vorm verkreeg, mag niet worden verwaarloosd. Het *handelsrecht* zal op nog menig punt de rechtsontwikkeling in Nederland moeten volgen. Zoo zal het noodig zijn het nieuwe Nederlandsche *zeerecht*, aan Indische omstandigheden aangepast, ook in Ned.-Indië in te voeren. Hiervoor is evenals voor de bestudeering van het vraagstuk der *woekerbestrijding*, een commissie in het leven geroepen. Tusschen *het Indisch burgerlijk recht* en dat van Nederland bestaat reeds meer dan één verschil, dat op den duur niet, althans niet in die mate, bestendigd kan blijven (rechten van het niet-erkend natuurlijk kind; erfrecht van de weduwe). Op de hier boven aangeduide taak zal de organisatie van het Departement van Justitie uiteraard berekend moeten zijn. Vóór alles dient men echter praktisch te wezen, zich te wachten voor te grootsche idealen, die toch niet in vervulling kunnen gaan, en zich tevreden te stellen met vooruitgang voet voor voet.

Wij vestigen de aandacht op het *Bat. Nwsbl.* (19 en 20/6 „Werkprogram"; 18/6 „Financieel perspectief"), het *Soer. Hbl.* (16/6 „De begrooting-1930"; 17/6 „Pol. en Fin. Perspectief"; 20/6 „De financieele toestand" en „Overpeinzingen") en *De Loc.* (17/6 „Sober betoog"; 19/6 „Bezuiniging").

Onbekend Java.

Is Java overbevolkt? Door het *„Tweede Inlandsche Bestuurscongres"* (*„De Loc."*, 16/6, blz. 6, 23 en 33) heeft dit vraagstuk thans de algemeene aandacht. De regent van Pekalongan, Raden T. A. Soerjo, wees er op, naar aanleiding van zijn emigratieplannen, dat Java zeer dicht bevolkt zou wezen. Het *Soer. Hbl.* (19/6, 3de bl. *„Onbekend Java"*) nam echter ook inzage van het verslag van het anthropologisch onderzoek der bevolking van Java in 1929. Over groote, deels met bosch bedekte gebieden langs de Noordkust, maakt de gesteldheid van den bodem binnendringen vaak moeilijk. In Zuid-Bantam en Zuid-Priangan liggen evenwel landstreken ter grootte van een Nederlandsche provincie, vrijwel geheel braak, al biedt de bodem geen verhindering tot vestiging. In Zuid- en West-Priangan kan men tusschen Naringgoel en Santosa (bij Garoet) twee dagreizen lang bijna geheel door bosch trekken. Ook in Midden-Java, maar vooral in Oost-Java liggen nog groote gebieden braak (o.a. in het bergland tusschen Poeger en Gradjagan en rondom den Goenoeng Betiri). Het vraagstuk waarom op Java, vlak naast zeer dicht bevolkte gebieden dun bevolkte liggen, biedt een der belangrijkste problemen op volkenpsychologisch gebied, die „onbekend Java" biedt. Alleen nauwgezette détailstudie ter plaatse vermag dit vraagstuk op te lossen.

Belangstelling verdienen: de *Deli Crt.* (23/6 „*f* 180 millioen voor rubberaankoop"; 24/6 „De toekomst van de rubbercultuur"; 26/6 „Nog eens de rubbersituatie"), het *Soer. Hbl.* (10 en 11/6, 2de bl. „Kleinverkoop van suiker") en *De Loc.* (17/6, blz. 27 „De kleine land- en tuinbouw"; 20/6, blz. 17 „De Mei-restrictie").

De reuzen van den Stillen Oceaan.

Wanneer men eens besluiten zou de reis van Ned.-Indië naar het Moederland Oostwaarts aan te vragen, zou men in de gelegenheid zijn ten volle de interessante punten van dit gedeelte van den aardbol te bezoeken, zonder onderbreken der reis. Men begint met de Java-China-Japan-lijn; alle schepen zijn boven de 10.000 ton. In Hongkong komt men in de streek van het internationale touristenleven; de machtige transpacific-liners voeren de reizigers via eenige Japansche havens naar Amerika en Canada. Naar keuze kan men de reis vervolgen met de schepen der „Empress"-klasse, de Presidentliners van de Dollarline of de snelle „Maru's" van de Nippon Yusen Kaisha. Door de Canadian Pacific werd een nieuw vaartuig, de „Empress of Japan" in dienst gesteld. Het schip meet 26.000 registertonnen en loopt 24 knoopen; het is bestemd voor het snelverkeer op den Stillen Oceaan tusschen Hongkong en Vancouver, via Shanghai, Yokohama, Kobe, Honolulu en Victoria. In 1931 komt op de Atlantische route de „Empress of Britain" in dienst, een kolos van 41.000 registertonnen, dat de overtocht in 5 dagen zal volbrengen. Reizende met een der Cabin-Class-schepen, met eerste klasse comfort, is de ongeveer 14 dagen langere route aan reiskosten slechts ongeveer *f* 350 per persoon duurder dan eene reis via het Suezkanaal. Het *Soer. Hbl.* (17/6, 2de bl.) meent er goed aan gedaan te hebben ook deze route, van het gewone, alledaagsche eenigszins afwijkende, eens onder de aandacht van het publiek te hebben gebracht.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Wegens ziekte van dezen berichtgever kon dit overzicht niet geplaatst worden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

Afl. 11 van 15 Juni: De bereidingsmethode van verschillende staalsoorten.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 12 van 16 Juni: Bekende en merkwaardige Indische planten in woord en beeld, door dr. Z. Kamerling. III (behandeld worden Tjampaka en Kananga, die de welriekende bloemen geven, bij de Inlandsche vrouwen zoo zeer gezocht). — Rapport van de economische-Botanist van het departement van landbouw van Ceylon, Lord, over een bezoek aan Malakka, Indo-China, Sumatra en Java in Maart—Mei 1929 I. (uit Trop. Agr.). — Zuivere-Lijn-selecteering van Bandakka (Hibiscus Esculentus), door A. Lord. — Samenwerking in de bergcultures. II. — Suikerrietpulp als een koolstofhoudend voedsel voor dieren, door W. P. Naquin (Hawaii). — Rubber Varia (Een Russische Rubberplant en een lange Vulcaniseerpers).

De Indische Mercuur

Uit nr. 30 van 23 Juli: Nederland en de Indische importhandel. Enkele opmerkingen naar aanleiding van een tweetal recente verslagen, door ir. W. Spoon. — De Prijs van de Suiker, door dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Economisch overzicht van Nederlandsch-Indië, de Straits Settlements, Britsch-Indië, China, Hongkong Japan over het jaar 1929 (vervolg).

De Indische Post

van 21 Juni, nr. 25: De landvoogdelijke boodschap (bij de opening der Volksraadzitting. In de rede bleven de politieke beschouwingen geheel achterwege).

De Indische Verlofganger

Uit nr. 50 van 18 Juli: Eene Indische specialiteit, door S. Kalff (nl. mr. N. P. van den Berg, die 34 jaren in de tropen heeft gewerkt, het laatst als president van de Java-Bank). — Inlandsche schrijvers uit de dagen van weleer, door C. Vis—Janssen van Raay. (Ds. Valentijn, onze oude kroniekschrijver heeft bij zijn beschrijving van de Moluksche zaken, naar hij vertelt, veel wetenswaardigs geput uit een Amboneesch manuscript).

Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel

van 20 Juni nr. 25: De uitvoer van copal uit Nederlandsch-Indië gedurende de laatste jaren (90 pct. van de totaal wereldproductie wordt door Ned.-Indië geleverd. Copal wordt gebruikt door verf- en vernisfabrikanten en de lakindustrie. Halfhard copal voor de vervaardiging van gramafoonplaten. Jn dit verband verwijzen wij naar het bericht in de N. Rott. Courant van 19 Juli, Avondblad B, over Chineesche houtolie of Tungolie, welke thans door de krachtige pogingen van den botanischen tuin te Kew ook in Engelsche koloniën en dominions wordt verkregen door aanplant van de Euphorbiacee Aleurites Fordii. — De waarde van Java-cacao voor de cacaonijverheid (de Java-cacao doet meer dienst als kleurmiddel dan om de cacaoproducten een geurigen smaak te verleenen).

Landbouw en Veeteelt

Nr. 26 van 13 Juni: De tomaat (In de tropen kan de tomaat met zeer veel kans op succes worden geteeld; vooral in de streken met een geprononceerde oostmoesson is een uitstekend product te kweeken. In de bergen worden de vruchten veelal grooter en smakelijker dan in de laagvlakte, maar dat neemt niet weg, dat nog op zeehoogte zeer goede vrachten te kweeken zijn. — Een en ander inzake het gouvernements proefstation voor pluimveeteelt gedurende 1929, door ir. W. F. Gerhardt. — De Indische loopeenden voor de Chrystal Palace Show (de 20 stuks zijn de besten van Java's Noordkust). — Het Chineesche meeuwtje, door H. Broekhuis. — Eerste clubmatch van de Nederlandsch-Indische kynologen vereeniging.

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

Nr. 11 van 15 Juli: De rubberpositie. — De opbrengst van het goederengeld. — Zegelrecht — Faillissement ter Oostkust van Sumatra (sedert 1910. De verhouding tusschen activa en passiva is in den loop der jaren belangrijk ongunstiger geworden.

Nederlandsch Fabrikaat.

van 20 Juli, nr. 7: Onze invoer in Curaçao, door C. K. Kesler. De schrijver is het niet eens met de beschouwing in het Juni-nummer van de West-Indische Gids, door W. R. Menkman in zijn artikel: Curaçaosche toestanden (blz. 66), maar helt over

naar de uitspraak van ir. Suringar, die aantoont, dat de Nederlandsche invoer op Curaçao allesbehalve bevredigend is, vergeleken met dien uit andere landen, in het bijzonder uit de Vereenigde Staten.

De Opbouw

In het Julinummer doet J. F. H. A. Later in de Indische kroniek o.a. eenige mededeelingen omtrent de voorbereiding van het Hollandsch-Inlandsch onderwijs, en omtrent het onderzoek naar de werkwijze van Aneta.

Pester Lloyd.

van 4 Juli: Gandhi und Holländisch-Indiën, door dr. G. Pansting. De schrijver beweert o.a.: Holland hat den beiden Indonesiern nicht den Empfang bereitet, den sie erwarten hätten können. Es hat die grosse Wichtigkeit der Tatsache, dass zwei gebildete Eingeborene sich zum ersten Male auf den für beide Teile gleich wichtigen Standpunkt der „Cooperation" gestellt haben, ziemlich klanglos an sich vorübergehen lassen.

Politiek Economisch Weekblad.

Nr. 43 van 23 Juli: Belegging in Suriname. Gewezen wordt op a. den landbouw, b. den boschbouw en c. den mijnbouw, drie factoren, rijkdommen van natuur en bodem, die een waardevol onderpand kunnen vormen voor elk met leeningsgeld opgezette exploitatie. Daar volgens den thesaurier-generaal van financien, mr. dr. A. van Doorninck, op 1 Jan. 1929 in Nederl. gemeenteleeningen door de Rijksfondsen het niet onaanzienlijk bedrag van f 313.653.909,46 was belegd (door pensioenfonds, postchèque- en girodienst, de rijksverzekeringsbank en de rijkspostspaarbank) en deze lichamen slechts een beperkt beleggingsgebied bezitten, wordt de vraag geopperd of het geen aanbeveling verdient om Suriname of een behoorlijk opgezet exploitatielichaam voor den opbouw van Suriname binnen het

beleggingsgebied der rijksfondsen te betrekken teneinde Suriname eens en voor altijd in den zadel te helpen, het nog immer kwijnend gebiedsdeel. — De oprichting van de Naaml. Vennootschap West-Indische Maatschappij tot exploitatie van Koffie-installatie, systeem Fernandes. — Het suikerwetje, door A. de Graaff. — Samenwerking tusschen overheid en evangelieprediking, door R.

Spoor- en Tramwegen

Afl. 2 van 22 Juli: W. J. Osten geeft het slot van zijn artikel: De suikerafvoer naar Soerabaja.

Tijdschrift voor Entomologie

Dl. 73, Afl. 1 en 2, (Juli) Bijdrage tot de kennis der Sumatraansche fauna, door C. Willemse (dit is de 62ste geill. bijdrage. Behandeld worden de Acridiidae, een insectenfamilie, waartoe alle sprinkhaansoorten behooren, welker wijfjes geen legboor schijnen te bezitten).

BOEKENSCHOUW.

Nederlandsche Overheidsuitgaven. Lijst van officieele uitgaven verschenen in Nederland, Nederlandsch Oost- en West-Indië, bewerkt door het ruilbureau der Koninklijke bibliotheek.

Suriname

De per laatste mail ontvangen nieuwsbladen uit Suriname staan vol met beschouwingen over het Chineesche hazardspel „Piauw". Over de pogingen van het koloniaal bestuur om dit spel den kop in te drukken loopen de meeningen in de kolonie zeer uiteen. Deze pogingen — invallen in woningen waar men vermoedt handlangers van het piauwspel te zullen verrassen — geven aan de politie heel wat werk en aan de bladen veel kopij. Op een afstand lijkt het of het niet gelukken zal de heeren Chineezen de baas worden, althans niet met de thans gevolgde maatregelen. De meening wordt verkondigd dat de eenige manier om het niet te controleeren piauwspel te bestrijden zou zijn de instelling door het bestuur van een goed gecontroleerde loterij, waaraan ook de kleine man kan deelnemen, een soort van homoeopatische behandeling dus.

Van den inval der politie in de Chineesche Sociteit Kong Ngie Tong geven de bladen levendige beschrijvingen en „Suriname" van 17 Juni belooft: „In kleuren en geuren zullen wij die scènes terug-geven om de belangstelling van onze lezers gaande te houden".

Als gevolg van dien inval, schrijft *„De Surinamer"* van 22 Juni:

„Gisteren werd door het Hof van Justitie in Raadkamer behandeld een vordering van het Parket om de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan Kong Ngie Tong in te trekken, in verband met gebeurtenissen in den laatsten tijd, waarbij o.m. de Vereeniging zich zou hebben schuldig gemaakt aan overtreding harer statuten, die het toelaten van hazardspelen door de vereeniging in haar lokalen verbieden .

Het Bestuur werd, ter zake bijgestaan door mr. de Miranda, gehoord door het Hof".

Omtrent deze vordering van het Parket merkt *„De Nieuwe Stem"* van 23 Juni op:

„Men zou geneigd zijn te zeggen, dat vóór de intrekking het Landsbestuur nog eenigen houvast had aan het Vereenigingsbestuur en dat bij de intrekking van de rechtspersoonlijkheid er geen Vereeniging, dus geen Bestuur, dus geen houvast meer zal zijn. Is het besef nog niet doorgedrongen, dat er, na de bedoelde intrekking inplaats van één centraalpunt, vele punten zullen ontstaan, waar het verboden bedrijf met lust en ijver wordt voortgezet?"

Bestaan die „punten" nu dan niet, zouden wij willen vragen.

***

In ons vorig nummer schreven wij over het *„wetenschappelijk bezoek per vliegtuig"* aan Suriname.

„De Surinamer" van 26 Juni deelt mede dat het gezelschap bestond uit 13 personen, waaronder eenige dames.

De leider van de expeditie zeide aan *„De West"* dat de stad een prachtigen indruk op hem gemaakt had en dat de beide Guiana's hem het belangrijkste leken, dat hij tot dusverre in West-Indië had gezien.

Van de stad werden talrijke foto's, ook uit de lucht, gemaakt. Die zullen wel in de mooie *„National Geographic Magazine"* verschijnen.

In *„Suriname"* van 24 Juni vinden wij nog dat het gezelschap met een aanbevelingsbrief van onzen gezant in de Vereenigde Staten te Paramaribo aankwam en op 21 Juni te gast was bij den Gouverneur.

***

„Suriname" van 20 Juni schrijft:

„In de afgeloopen week vergaderden de Raad van Bestuur en de Hoofdambtenaren ter bespreking van de te nemen maatregelen ter bevordering van den economischen vooruitgang van de kolonie".

Bijzonderheden zijn het blad niet bekend.

***

Medische Nood. Orgaan van de Vereeniging Si-Mavi", no. 2, Juli 1930, behandelt de vraag: „Kan de Boschneger heden ten dage medische hulp ontvangen?"

Wij stippen uit het zeer belangrijke artikel het volgende aan:

„Daar, waar zendingsposten der Herrnhutters gevestigd zijn, worden door het gouvernement aan de inlandsche onderwijzers op beperkte wijze (we bezuinigen sterk in de West), geneesmiddelen verstrekt om onder de bevolking uit te deelen. Natuurlijk wordt op deze hoogst primitieve, ondeskundige manier nog slechts een klein deel der Boschlandbevolking geholpen. In werkelijkheid leven, lijden en sterven dus deze duizenden mannen, vrouwen en kinderen zonder geneeskundige hulp".

De heer Bielke, die een reis door Suriname maakte, deelt o.m. mede, dat hij op het dorp Ganzee, vele kinderen vond aan „zwelziekte" lijdende. Niemand die raad weet.

„Men berust er eenvoudig in, dat een groot percentage der zuigelingen niet alleen, maar ook der reeds vier- en vijfjarigen, na lang lijden sterven moet".…

….„Op een verwijderden post in het Marowijnedistrict, arbeidt sedert eenige jaren, onder groote ontberingen en hevige koortsaanvallen, de heer *Zangen,* in dienst van de Herrnhutters staande. Ik beloofde hem voor de noodzakelijkste verbeteringen van zijn primitief hospitaal in Nederland f 500.— zoo mogelijk bij elkaar te brengen. Zal het mij vóór onze terugkeer naar Suriname, begin 1931 lukken? Ik schaam mij anders bijna hem onder de oogen te komen."

Wij hopen dat het gelukken zal.

***

Ook een verklaring van een spreekwoord.

In het aardige bijblaadje van het blad *„Suriname", „De Schakel tusschen School en Huis"*, numm. 3, van 13 Juni, een beschrijving van een aardig type leerling uit de vijfde klasse van een volksschool, Alfred.

„Zijn geheele garderobe bestaat uit één pak. De vertikale knoopsgaten van zijn jas, de knoopen die links aangezet zijn inplaats van rechts, de witte ditd van zijn broekgulp, die altijd te zien komen, dat alles getuigt van een meer liefdadige dan vakkundige vrouwenhand, die het dure maakloon van den kleermaker heeft uitgespaard".…

….We hadden het over: Luiheid is des duivels oorkussen. Als ik voor mezelf de overtuiging had, dat de klasse zoowat de beteekenis begrepen had, komt plotseling de vinger van Alfred te voorschijn. „Ken jij nog een voorbeeld?"

„Ja meneer. Sommige menschen, als hun buik leeg is, gaan ze stelen."

Curaçao

Recht en wet.

Heeft de Koloniale raad den 12den Mei 1930 reeds f 3.000.000 toegestaan voor bouwwerken, nader door den gouverneur aan te wijzen, thans, bij het Voorloopig verslag op de verordening tot wijziging van de begrooting voor 1930, wordt de raad zich zijner rechten gedachtig. Het gaat hierbij, zooals de gouverneur gezegd heeft, om een financeeringsplan, waardoor het mogelijk zal wezen voor Curaçao om uit eigen middelen — voorhands gesteund door voorschotten uit 's Rijks schatkist — de noodige werken tot stand te brengen. Aangevraagd is niet minder dan f 10.470.000 voor een brug, havenverbetering, dienstgebouwen, pier, enz. op Aruba, woningen voor gehuwde ambtenaren, wegenverbetering op Curaçao en Aruba, voorschot voor het bouwklaar maken van terreinen, vliegvelden, watervoorzieningsdienst.

Hierop nu antwoord de Koloniale raad:

„Algemeen verklaarden de afdeelingen zich in beginsel gaarne bereid mede te werken tot uitvoering van dit plan, hetgeen trouwens blijkt uit de voteering op den 12den Mei j.l. van een bedrag van f 3.000.000 voor uitgaven voor bouwwerken, nader door den Gouverneur aan te wijzen en te bestrijden uit op te nemen kasgelden. Algemeen was men het er over eens, dat er een brug over de haven gelegd moet worden, dat er gewerkt moet worden aan de havenverbetering enz., maar wilde ook algemeen, alvorens de bedragen te voteeren, door overlegging van plannen enz. in staat gesteld worden te beoordeelen voor den bouw van welke brug en onder welke omstandigheden — al of niet in combinatie met ferrybooten b.v. —, voor welke verbeteringen in de haven, behalve die, waarvoor in de laatste jaren bereids gelden besteed zijn, voor den bouw van welke dienstgebouwen op welke plaatsen op Curaçao, van wat voor een pier en welke dienstgebouwen en op welke plaatsen op Aruba men de bij elk aan te wijzen gelden aanvraagt; evenzoo omtrent de woningen voor gehuwde ambtenaren, verbetering van wegen op Curaçao en Aruba en den aanleg van vliegvelden en welke uitbreiding van den watervoorzieningsdienst bedoeld wordt. Wanneer men zich eenmaal over de aangewezen werken heeft uitgesproken, dan wordt het algemeen gaarne aan den Gouverneur overgelaten aan te wijzen, welke werken Zijne Excellentie in een bepaald jaar wenscht uitgevoerd te zien."

Het lijkt ons niet twijfelachtig, of het recht is hier aan de zijde van den Kolonialen raad. Deze heeft de doelmatigheid der uitgaven te beoordeelen, en het kan zijn, dat hij de eene havenverbetering wel een andere, juist in de bedoeling van het gouvernement liggende, niet doelmatig acht. Wij zijn benieuwd, of de raad voet bij stuk houdt. Trouwens des raads eigen doelmatigheid hangt hiervan af. Is hij marionnet, dan is hij overbodig; handhaaft hij zijn rechten, dan bewijst hij hiermee zijn bestaansrecht.

Wij hebben het optreden van den nieuwen gouverneur hartelijk toegejuicht, en zijn overtuigd van zijn ijzeren wil en bekwaamheid, maar de meest bekwame gouverneur kan de wet niet verzetten. En recht en wet staan hier aan de zijde van den raad.

Tenzij men den moed heeft, de overbodigheid van den raad te bepleiten, maar dan niet met woorden alleen, zooals wij hier te lande meer dan eens beluisterd hebben, maar met daden. En daarvoor zou niet kunnen volstaan een daad van wijziging van het regeeringsreglement, maar een grondwetsherziening is daarvoor noodig, want wanneer ooit voor Curaçao de grondwet tot uitvoering mocht komen, zou men voor Curaçao krijgen een lichaam met heel wat meer bevoegdheid dan de Koloniale raad van heden.

I. H. R. Beaujon†

Wij lezen in *La Cruz* van 18 Juni l.l., dat overleden is de heer I. H. R. Beaujon op 91-jarigen leeftijd. De heer Beaujon heeft verschillende gouvernementsbetrekkingen bekleed, was o.a. gezaghebber van St. Martin en lid van den Kolonialen raad.

De Bovenwindsche eilanden.

De gouverneur heeft nog geen bezoek gebracht aan de bovenwindsche eilanden. Op Curaçao is natuurlijk geweldig veel te doen, maar als waar is, wat wij gehoord hebben, dat het wel October zou kunnen worden, vóór de gouverneur naar „boven" komt, kan dit wel eens te laat zijn. Het schijnt nu het psychologische oogenblik te zijn. De grieven, die men het gouvernement maakt, zijn o.a. de bevordering der emigratie naar Curaçao en de ontvolking der bovenwindsche eilanden. Het massa ontslag bij de C. P. I. M. heeft ook bovenwinders getroffen, en deze zijn naar hun eilanden teruggekeerd. Geldelijke hulp is wel in de eerste plaats noodig. Op St. Eustatius schijnt een kans te bestaan, dat iemand van Montserrat het met de katoen nog eens wil beproeven onder zekere waarborgen van het gouvernement. Op St. Martin lijdt men aan de gevolgen eener groote droogte. Irrigatie is er dringend wenschelijk. In het algemeen zouden wij de vraag willen doen, of het „Ondersteuningsfonds Nederlandsche antillen" of het „Curaçaosch ondersteuningsfonds" niet eens iets kan doen, om te trachten afdoende maatregelen te nemen. Wij vreezen, dat, wanneer nu niets gebeurt, een nieuwe uittocht b.v. naar Nicaragua voor de deur staat, en dan is de mogelijkheid van opbouw dezer eilanden voor goed van de baan.

Verbetering.

In ons vorig nummer is op regel 10 tusschen „Nederland" en „waarschijnlijk" uitgevallen het woordje „en".

Uit den Verren Vreemde

De gebeurtenissen in Egypte.

De 21e Juli zou voor Egypte een kritieke dag worden. Wij hebben hier eerder gemeld hoe in verschillende plaatsen, in Manssoerah, in Bilbei, in Alexandrië, door de Wafd uitgelokte relletjes ontstonden, die aan de politie en de Egyptische troepen moeilijke oogenblikken hebben bezorgd en waarbij vele dooden en gewonden zijn gevallen.

Voor den 21en Juli was een poging aangekondigd van de Wafd-afgevaardigden om in de gesloten parlementszaal door te dringen en daar, in weerwil van het sluitingsdecreet van koning Foead, te vergaderen.

Vóórdat het zoover kwam, werd door de leiders der Wafd echter nog een poging gedaan om de verantwoordelijkheid, der te verwachten ongeregeldheden met hare gevolgen, op den koning en de huidige regeering te doen overgaan. In een den 20en Juli te Kaïro gehouden vergadering van de Wafdpartij, onder voorzitterschap van den afgetreden premier Nahas-Pasja, werd besloten een afgevaardigde naar den koning te zenden, om Z.M. namens twee-derde van het parlement dringend te verzoeken, den 26en Juli een buitengewone zitting van het parlement bijeen te roepen. Volgens de Grondwet is de koning verplicht een zoodanige zitting bijeen te roepen, wanneer twee-derde daarom verzoekt.

Is het in ernst de bedoeling geweest om hierdoor de relletjes in Kaïro te voorkomen, dan hebben de gebeurtenissen uitgewezen, dat ook in Egypte de leider de oproerkraaiers en oproermakers niet in de hand hebben. Ook zij hebben de door hen opgeruide geesten dan niet weten te beheerschen.

Een telegram vatte de gebeurtenissen op den 21en aldus samen:

„Het aantal slachtoffers van de ongeregeldheden te Kaïro en Port Said staat nog niet geheel vast. In totaal werden tot dusverre 123 gewonden gerapporteerd. Beide steden boden een ware oorlogsaanblik, daar de politie ondersteund wordt door troepen in veldtenue met stalen helmen. De Engelsche troepen zijn in de kazernes geconsigneerd. Alle strategische punten te Kaïro en Port Saïd zijn door Egyptische troepen en politie bezet. Op tal van plaatsen zijn pantserwagens opgesteld. In de nabijheid van het gebouw van den Britschen hoogecommissaris heeft de menigte de Egyptische politie met steenen geworpen, waarop met een salvo geantwoord werd. Bij het ministerie van binnenlandsche zaken te Kaïro vuurde de politie op een menigte van 500 man. Op het plein van El Azkor verbrijzelde het volk de straatlantaarns en werden boomen geveld. In de buurt van het Abdinpaleis verschanste zich een groote menigte, waarbij in den strijd tegen de politie van allerlei voorwerpen gebruik werd gemaakt. De politie greep energiek in.

Te Port Said werd 't Europeesch kwartier door troepen van de inlanderswijk afgescheiden. De menigte trachtte het kordon te verbreken, hetgeen door verscheidene salvo's verhinderd werd; 20 menschen werden daarbij gewond, terwijl de politie 16 gewonden had. De Egyptische troepen hebben samen met de politie, de rust hersteld".

Den 22en bevatten de bladen het volgend telegram:

„Reeds gisterenavond heeft Sidky Pasja, premier en minister van binnenlandsche zaken, verklaard, dat de Regeering den toestand meester is. De overheid ontkent, dat Suez in handen der menigte zou zijn.

De Regeering was van te voren op de hoogte van de voorbereiding van de onlusten. Zij is ten zeerste voldaan over het feit, dat de omwentelingsplannen, zoowel te Kaïro als te Port-Said, mislukt zijn. De onderste laag der bevolking, die altijd buitengewoon gemakkelijk op te zetten is, heeft getracht eigendommen te vernielen en de politie aan te vallen, zonder evenwel tegen de gewapende macht iets te kunnen uitrichten. In de verklaring wordt de houding der politie en het bestrijden der onlusten zeer geprezen. Er wordt op gewezen, dat van de troepen slechts in het uiterste geval van nood gebruik is gemaakt. Het resultaat van de voorzichtige en bezonnen houding is dan ook dat het aantal dooden tot het minimum beperkt is. Tenslotte constateert de minister dat de organisatoren van de onlusten niet in staat waren een massa-beweging onder de vreedzame Egyptische bevolking te verwekken."

Over de houding van de regeering te Londen was Sidky in 't geheel niet tevreden. In haar neutraliteitsverklaring heeft zij de Wafdpartij en de Egyptische regeering op een lijn gesteld, zij heeft zich tot Nahas Pasja gericht alsof hij eenzelfde autoriteit ware als Sidky Pasja. Mac Donald heeft door zijn verklaringen in het Lagerhuis ook den indruk gevestigd Nahas moreelen steun te willen geven.

Het zenden van twee Britsche oorlogschepen was onder deze omstandigheden ook eer te beschouwen als een inmenging in de Egyptische binnenlandsche aangelegenheden, dan als een maatregel van neutrale veiligheidsbescherming der vreemdelingen.

In dien geest heeft Sidky dan ook geantwoord op Mac Donald's mededeeling, dat hij de Egyptische regeering en de Wafd verantwoordelijk stelt voor het leven en de bezittingen der vreemdelingen.

In Engeland kreeg de regeering èn in het Lagerhuis, èn in de bladen van meer conservatieve zijde, zware verwijten te hooren over haar toekijken zonder meer bij de gebeurtenissen in Egypte. Voor zoover deze zonder groot nadeel voor de daar gevestigde Europeanen en de daar te beschermen buitenlandsche belangen (Suezkanaal) zullen afloopen, zal dit niet aan de regeering te Londen te danken zijn, welke ten deze toch verplichtingen ten opzichte van 't buitenland heeft. De regeering, die bij de mislukte Londensche conferentie zoo pas ondervonden heeft, dat met de extremistische Wafdmannen geen resultaat te bereiken is, door de overdreven eischen welke deze stellen, moet zich kunnen indenken in de positie van koning Foead. Zij laat zich vermoedelijk te veel beïnvloeden eendeels door het denkbeeld, dat Nahas Pasja ten gevolge van de algemeene verkiezingen aan het bewind gekomen was, anderdeels door de vrees, dat de Wafdpartij zou kunnen overgaan tot een economische boycott van Britsche waren, hetgeen Engeland in de heerschende omstandigheden al heel slecht te pas zou komen. Maar wie vooruit ziet, kan toch wel verwachten, dat de Wafd, indien zij de almachtige regeeringspartij mocht worden, nadat zij besef gekregen heeft van dit economisch machtsmiddel, dadelijk aan Engeland de eischen zou voorleggen welke de Labour-regeering de vorige maand op de Londen-conferentie onaanvaardbaar heeft moeten verklaren.

Ook het buitenland heeft protesten laten hooren. Parijs en Rome sloegen alarm. Mussolini deed een daad: twee oorlogsschepen zouden naar Egypte gaan om er de 40 duizend Italianen te beschermen.

Arthur Henderson, de minister van Buitenlandsche zaken, was dan ook den 21en Juli al in het Lagerhuis komen verklaren, dat de houding van Engeland *must be guided by the future course of events.* Den 23en sprak hij weer over Egypte, volgens hem zijn de onlusten nergens van ernstigen aard geweest en zouden de respectabele elementen der bevolking er niet aan hebben deelgenomen, ook de arbeiders stonden er buiten en bleven aan hun werk.

Op aanraden van Sidky Pasja heeft de koning geweigerd toe te geven aan het verzoek om het parlement in buitengewone zitting bijeen te roepen. De Wafd nam toen het besluit den 26en toch in buitengewone parlementszitting bijeen te komen.

Voor den 26en had de regeering uitgebreide maatregelen genomen om de toegangen tot het gebouw af te sluiten, overal troepen. In den nacht van 25 op 26 Juli is om 12 uur een bijeenkomst gehouden *in het clubhuis van de Wafd*. Daar zijn moties van afkeuring aangenomen over het regeeringsbeleid en is besloten tot het doorvoeren van een politiek van burgerlijke ongehoorzaamheid, als eerste daad zou algemeene weigering van belastingbetalen worden toegepast. Het volk wordt zoo tot ongehoorzaamheid opgevoed.

De Wafdpartij en het Labourministerie hebben door de nu gevoerde politiek aan prestige tegenover het buitenland verloren.

Ingezonden

„Voor Pa van der Steur".

In dank ontvangen tot en met 28 Juli: *f 4536.06.*
Vorige verantwoording: f 4245,67.

Den Haag: I. W. f 6.50; H. C. F. B. f 0.65; Gen. K. (aanvulling) f 4.55; G. en P. de V. f 1.30; W. J. D. van A. f 0.65; M. J. D. f 1.30; fam. K. V. 5,—; C. S. f 6,50; W. C. van G. f 1,30; M. P. f 2.60; J. P. f 1,30; W. van D. f 6,50; P. A. M. S. f 1,65; Wed. H. P. B. f 3,—; H. Th. W. f 10,—; A. N. E. B. O. K. f 2,50; J. A. G. f 2,60; H. van der P. f 2,—; P. F. K. f 10.—; H. E. f 2,—; Wed. B. M. S. v. A. f 0,65; mevr. L. H. E. V. f 10,—; J. H. f 5,—; G. A. J. K. f 1,30; eenige ambtenaren (pensioenfonds) f 3,25; Mej. M. C. de V. f 25,—; elk jaar een cent f 0,65; S. A. f 1,—; G. W. A. R. f 2,50; Mevr. J. C. B. B. f 5.—; L. A. B. f 2,60; J. F. G. v. R. f 2,50.

Utrecht: S. H. Tj. f 2,50; afd. O. en W. f 6,50.

Haarlem: Mevr. Sch. de G. f 0,65; O.O. Ver. „Madjoe" f 6,50; K. H. f 1,—; huisgenooten B. K. f 3.25.

Groningen: Dr. J. van d. W. E. v. d. W. (Haren), fam. K. (Joure) f 5,—; Mej. E. ter H. f 6,50.

Hilversum: C. M. T. de B. f 5.—; H. S. f 0.75.

Apeldoorn: Mej. J. S. S. F. f 10.—; 15 leden „Madjoe" f 10,—.

Deventer: O.O. Ver. Madjoe f 6,30; G. H. f 6.50.

Amsterdam: Mr. C. M. v. d. S. f 5.—; H. M. B. f 1,94.

Leiden Mr. E. R. f 1,30. Heemstede J. V. f 1,30. Eindhoven: J. N. v. R. f 0,65. Scheveningen: Mevr. C. M. L. v. d. S.-S. f 0,65. Gorsel: N. v. d. H. f 0,65. Wassenaar: Joh. C. B. f 10,—. Heelsum: C. J. G. G. van D. 10×f 0,65 = f 6,50. Bloemendaal: Dr. C. A. H. von W. K. f 0,65. Loenersloot: Ir. E. M. f 5,—. Voorburg fam. L. f 1,30. Loosduinen: Ds. W. J. B. f 1,50. Nunspeet N. de V. f 10,—. Velp: Mej. M. G. H. f 2.—. Breezand: D. N. f 2,50.

Chérimin (Zw.) P. J. D. f 2,—.

HET COMITÉ.
Postgironumm. 14574, Den Haag.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

De man, die vindt, dat hij in zijn hoedanigheid van kooper Keizertje moet spelen, maakt het zakenleven noodeloos onaangenaam. En met zijn bordpapieren kroon en houten scepter veroorzaakt hij nuttelooze kosten. Hij schrikt fatsoenlijke verkoopers af en moedigt zijn leveranciers aan om flesschentrekkers en galeiboeven als verkoopers in het zakenleven te introduceeren (Maandblad „Succes").

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. V. M. van Koot, candidaat-gezaghebber bij het B. B., W. v. Noortstraat 19 bis, Utrecht; J. A. P. Manhave, candidaat-gezaghebber bij het B. B. Sluischeweg W. 47, Zuidzande; W. F. van den Berg, candidaat-gezaghebber bij het B. B., Markt 11, Tholen; A. J. Vleer, candidaat-gezaghebber bij het B. B., Oosterstraat 41, Steenwijk; J. François, adm. ambt. bij het B. B., Oegstgeesterl. 23, Leiden; J. C. van Krieken, adm. ambt. bij het B. B., Noteboomstraat 9, Den Haag; mr. B. van Tijn, ambt. ter besch. v. d. directeur v. Justitie, Westhaven 54, Gouda; mr. A. H. Geesink, ambt. ter besch. v. d. directeur v. Justitie, L. de Colignystraat 15, Den Haag; mr. M. Jacobson, recht. ambt., Nieuwe Gracht 14, Haarlem; J. H. Biezeno, ond. o. l. o., Hendrikstraat (Fred.) 811, Amsterdam (W.); F. Botke, ambtenaar bij de binnenvisscherij, Tilburgsche weg 450, Oisterwijk; K. van Vuure, ambtenaar bij de binnenvisscherij, K. Veerpoortstraat 36, Doesburg, L. van Dorsten, cand. gezaghebber bij het B. B., Van Aerssenstraat 103, Den Haag.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

J. M. Anderson, commies bij den P. T. T.-dienst, Acaciastraat 70, Den Haag; E. J. L. Pietersz, tijd. wd. bouwkundige bij den S.S. en Tr., Valkenboschkade 678, Den Haag; J. M. J. Beck, techn. ambt. 2e kl. bij den P. T. T.-dienst, Parklaan 87, Haarlem; mej. J. J. Jacobs, 1e commies bij het hoofdk. v. h. gevangeniswezen, Jacob Gillestraat 8, Den Haag; J. H. A. van der Hoeven, insp. v. h. techn. onderwijs, Maliebaan 141, Utrecht; H. F. Bruine, leeraar b. h. Middelb. onderw., Wilhelminalaan 36, De Bilt; J. W. G. Sersansie, opz. 1e kl. bij de S.S. en Tr., Archimedestr. 62, Den Haag; E. Maandag, opz. 1e kl. der genie, Klimopstraat 143, Den Haag; A. E. G. du Mosch, onderwijzer 1e kl. O. W. L. O., Ger. Reijnststraat 36, Den Haag; E. S. de la Fuente, contr. 1e kl. bij het B. B., Nic. Witsenkade 7, Amsterdam; Noerdin, gouv. Ind. arts 1e kl., Taludweg 45, Hilversum; Ch. A. Muller, ambt. 4e kl. bij den dienst der In-, Uitvoerr. en Acc., van Speijkstraat 175, Den Haag; J. Ridder, hoofdverpleger bij het krankzinnigengesticht te Lawang, Amstelkade 1051, Amsterdam (Z.); J. B. Kampschuur, gezaghebber bij het gouv. marine, Blois van Treslongstraat 39, Den Haag; J. C. de Haan, leeraar b. d. A.M.S. te Bandoeng, v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; A. J. Hilbers, direct. der openbare muloschool te Tondano, Statenlaan 2, Den Haag, J. A. M. Rosier, directeur der A. M. S. te Makasser, Bosboom Toussaintstraat 42, Heemstede; Th. Kailola, wd. alg. ontvanger bij 's Lands Kas, Franklinstraat 139, Den Haag; A. Th. Bruens, leeraar aan de Koning Willem III-school te Batavia, Jan van Nassaustraat 84, Den Haag; L. Nelwan, ambt. 4e kl. b. d. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Kerkstraat 881I, Amsterdam (C.); E. J. H. Midderham, werkt. electr. opz. b. d. dienst van den Mijnbouw, Maredijk 5, Leiden; J. Polderman, wd. contr. 1e kl. bij den P. T. T. Heerenstraat 119, Voorburg; G. A. Annink, werktuigk. bij 's Lands Baggerbedrijf te Soerabaja, Franklinstraat 155, Den Haag; Chr. J. Schreuel, ambt. 3e kl. bij den dienst der In-, Uitvoerr. en Acc., Franklinstraat 155, Den Haag; Ch. J. Schreugel, ambt. 3e kl. bij den dienst den In-, Uitvoerr. en Acc., Franklinstr. 155, Den Haag; C. Mendelaar, ambt. 1e kl. b. d. dienst der In- Uit- en Acc., Soerabajastraat 8bis, Utrecht; mr. H. Lamoerts, raadsheer bij het Hooggerechtshof van Ned.-Ind., Koninginnelaan 1, Rijswijk (Z.-H.); C. E. Cohen, ass.-res. bij den Alg. Bestuursdienst, Pijnboomstraat 102, Den Haag; M. Veldkamp, ond. 1ste kl. bij het O. W. L. O., van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; W. F. D. Philips, res. van Blora, Vivienstraat 98, Den Haag; F. A. Lutter, boekh. bij den P. T. T., Noorder Amstell. 191, Amsterdam; F. Kilian, contr. 2e kl. bij den P. T. T., Reinkenstraat 70, Den Haag; A. van Asch, onderbaas bankwerker bij het Mar. Etabl., Agnietenstr. 10, Utrecht; C. Kooyman, opziener (scheepsbouw) bij het Mar. Etabl., p.a. H. Kooyman, Slikkeveer; R. Bouma, ond. 1e kl. O. W. L. O., Sprengweg 21, Apeldoorn; J. J. Zantman, ass.-res. bij het B. B., Gabr. Metsusstraat 221, Bolsward; J. J. Weijs, ass.-res. bij het B. B., Prinsenvinkenpark 37, Den Haag; L. D. Meijer, opz. 1e kl. bij de S.S. en Tr., Acaciastraat 37, Den Haag; P. J. Engel, comm. 1e kl. P. T. T., Nic. Tulpstraat 60, Den Haag; W. H. Morren, havenmeester 3e kl. te Tjilatjap, Beethovenstraat 71, Amsterdam; L. P. H. de Vogel, tijd. wd. hoofdstationschef bij de S.S. en Tr., Corn. Maasstraat 49, Amsterdam; B. F. Verfaille, comm. v. Pol 1e kl., v. Lumeystraat 30, Den Haag; H. E. Smith, hoofdopz. bij den dienst der S.S. en Tr., Daguerrestraat 82, Den Haag; R. E. Wieringa, contr. bij de Centrale Kas, Hotel „de Passage", Enkhuizen; dr. J. M. Elshout, dir. off. v. gez. 1e Lt., Gentschestraat 101, Scheveningen; N. J. M. A. Huysmans 1e. luit. der inf., P. C. Hooftstraat 63, Amsterdam; dr. P. B. van Steenis, dir. off. v. gez. 2e kl., Mozartlaan 6, Utrecht; J. H. Cox, maj. gem. staf, Zomerluststraat 18, Haarlem.

Met Pensioen.

W. M. Gutteling, landbouwconsulent, van Boetzelaerl. 29, Den Haag; ir. J. F. Hoytema, hoofding., hoofd afd. Landsgebouwen bij het dept. der gouv. bedrijven, p.a. mevr. Cardinaal, Bonistraat 10, Den Haag; H. J. van Hasselt, hoofdambtenaar ter beschikking van den dir. van L. N. & H., Beeklaan 482, Den Haag; H. W. Veenhuyzen, resident van Bali en Lombok, p.a. ir. G. D. Veenhuyzen, Zwijndrecht; K. Bruyn, molenbaas tevens machinist bij het etablissement, Davisstraat 431, Amsterdam (W.); C. A. v. Gessel, opziener (scheepsbouw) bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Rijswijksche weg 455, Den Haag; mr. J. J. Raff, lid van den raad van justitie te Batavia, Oosterpark 47, Amsterdam (O.).

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Men moet vertrouwen hebben, in zich zelf en in de zaak, die men aanpakt. Men moet zeggen: „Het kan". En men moet als het ware wedden op zich zelf. Men moet vertrouwen hebben in de groote grondbeginselen, die ons verheffen boven de dieren in het oerwoud: Waarheid, Eerlijkheid, Sympathie, Rechtvaardigheid en Vooruitgang. (Maandblad „Succes").

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank,

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		21 Juli 1930	28 Juli 1930
Aandeelen	Koloniale Bank	165	160
„	Ned. Ind. Handelsbank	145 3/4	143 3/4
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	156 1/2	155 5/8
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	179 1/4	179
„	Kon. Petroleum Mij.	392	392 7/8
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	115 5/8	117 3/4
„	Ned. Ind. Suiker Unie	212	200 1/4
„	Ned. Scheepvaart Unie	159 5/8	148 1/2
„	Handelsverg. A'dam	452	423
„	Deli Batavia Tabak Mij.	320 1/2	320 1/2
„	Deli Maatschappij	317 1/2	320
„	Senembah Mij.	340 5/8	345
„	Deli Spoor	170 1/4	164 1/2
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	160	150
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	345	341 1/2
Cert. aand.	Margarine Unie	270 1/2	266 1/2

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.09 1/16
Berlijn	59.33 1/2
New-York Cable	2.48 5/16
Parijs	9.77 1/4
Brussel (Belga)	34.75 1/2
Zürich	48.25 1/2
Weenen	35.15

Het is een verkeerde opvatting, te denken, dat ik uw salaris uitbetaal. Dat doe ik niet — ik heb geen kamerdienaar noodig. Maar ik stel u in de gelegenheid in onze zaak uw eigen salaris te verdienen. En omdat u een regelmatig inkomen noodig hebt, financiert de zaak dit voor u en garandeert u in ieder geval eenige maanden uitbetaling, ook al zou blijken, dat u niet in staat bent meer voor de zaak op te leveren, dan u er uit ontvangt. („Der Organisator").

Mutatiestaat van 23 tot 30 Juli '30

Nieuwe Leden:	**Geïntroduceerd door:**
J. H. Eusam, Landraad, Aruba.	
A. de Kater, Employé C. P. I. M., Willemstad, Emmastad, Huis No 91.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
W. Brocx te Tegal (Java).	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Afschrijvingen:

Ir. A. W. C. Dwars, Utrecht, Koningslaan 23, Pension v. d. Ende.

J. M. Rosel, Gep. Vervoerscontroleur S.S., Padang, Belantoeng 14. (overleden).

M. W. Th. Ackermann, Halte Salem N.-I.-S. (Solo).

Adresveranderingen:

Fr. van den Bosch, Amsterdam, Nieuwe Weg, van: 12, naar: 26.

L. P. H. de Vogel, wd. Hoofdstationschef S.S., van: Bandoeng, Katja Wetan 129 pav., naar: Amsterdam, Corn. Maasstraat 49. f 5.—. (contributie 1930 reeds voldaan).

C. G. Daniëls, Oud-Kolonel N. I.-L., Haarlem, van: Westerhoutstr. 21, naar: Dreef 2.

Mevr. J. J. Snouck Hurgronje, van: Haarlem, Princessekade 39, naar: Den Haag, van Imhoffstraat 36. f 5.—.

Mevr. C. E. Velden—Süverkropp, van: Bandoeng, Sawohlaan 1, naar: Haarlem, Frans Halsstraat 8. f 5.—. (contributie 1930 reeds voldaan).

F. Hartsteen, Adm. Ambt. B.B., van: Haarlem, Thomsonlaan 41, naar: Weltevreden, p.a. Dep. van B.B.

W. A. Schuddeboom, Onderwijzer 1ste kl., van: Nijmegen, Fransche Straat 35, naar: Weltevreden, p.a. Dep. van Onderwijs.

Mevrouw H. M. Berghuis—Buning, Den Haag, Laan van Meerdervoort, van: 294, naar: 308.

J. W. de Koff, Kapitein Art., van: Amersfoort, P. C. Hooftlaan 1, naar: Soesterberg, Amersfoortsche Straatweg.

M. van Hardeveld, Administrateur van Financiën 2e kl., van: Scheveningen, Kanaalweg 65, naar: Weltevreden, p.a. Generale Thesaurie van het Dep. van Financiën.

L. J. Harmsen, Directeur Nillmij, van: Den Haag, Oranjestraat 13, naar; Weltevreden, Noordwijk 34.

J. J. Blankert, Gezagvoerder J.-Ch.-Japanlijn, van: Tandjong-Priok, naar: Middelburg, Heerengracht H. 44.

E. J. Schoneveld, Employé C. P. I. M., thans: Willemstad, Emmastad, Huis No. 46a.

W. A. G. Jenny, van: Montreux, Dubochet 17, naar: Hotel Régina te Chamonix-Les Praz, (France).

A. Verheul Jr., Ambt. v. d. Afd. Bestuurszaken der Buitengewesten, van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Benthuizen (Z.H.).

Mejuffrouw W. Sterenberg, Verpleegster, van: Militair Hospitaal te Salatiga, naar: Sellingen, Gem. Vlachtwedde, f 5.—. (Contributie 1930 reeds voldaan. Rekent tot de Afd. Groningen.)

L. H. W. van Sandick, thans: Lid van den Raad van Indië te Weltevreden.

H. E. K. Ezerman, thans: Gouverneur van S.O.K. te Medan.

F. W. Laupman, Kap.-Art., thans te Salatiga.

J. Mansveldt Beck, Kap. Inf., thans te Lho'Soekoen (Atjeh).

B. A. Th. van der Putten, thans: bij de Veldpolitie Krawang.

G. J. Zuijderhoff, thans: Malang, Rampal No. 17.